

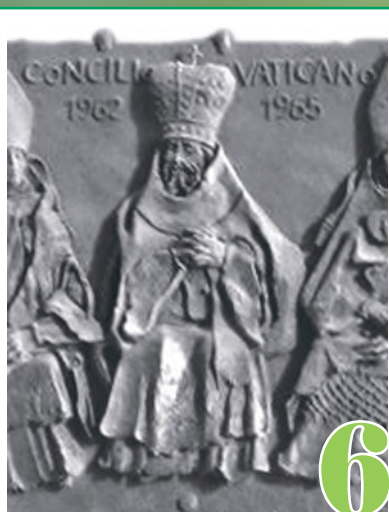
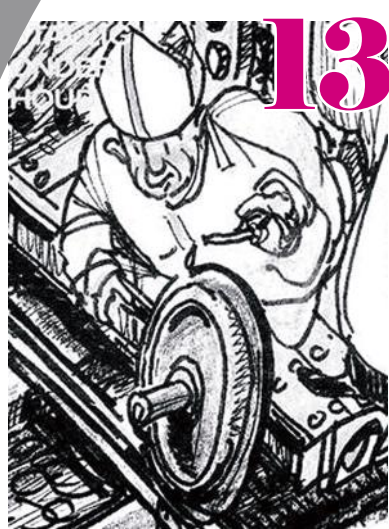

september 2014
jrg. 31 nr. 3

MARIËNBURG

Magazine van en voor kritisch katholieken

WAT GOD VERBONDEN HEEFT,
MAG DE MENS NIET SCHEIDEN...
...MAAR GOD WEL

22

TEKEN
TEGEN
KERNWAPENS

12

PLEIDOOI VOOR
EEN EIGENTIJD
CREDO

26

MARIËNBURG Magazine is een uitgave van de gelijknamige vereniging van kritisch katholieken en verschijnt viermaal per jaar. Eerder heette dit blad 'Nieuwsbrief' en 'MV-NU'. Overname van artikelen is toegestaan mits voorafgaand contact met de redactie.

© 2014 Mariënburg

ISSN 1878-8734

Website
www.marienburgvereniging.nl

Redactie
Lambert van Gelder, red.-secr. en eindredacteur
Leon Goertz, redacteur
Ad Krijnen, redacteur
Leo Le Large, redacteur
Jacques van Leeuwen, redacteur

Redactie-adres
Per post: Archipelstraat 286, 6524 LR Nijmegen
Per e-mail: redactie@marienburgvereniging.nl

Vormgeving
N-ything Design, Boxmeer

Technische realisatie
Uitgeverij abdij van Berne, Heeswijk

Druk
Wihabo, Geffen

Lidmaatschap / Abonnee (per jaar)
Het lidmaatschap van de Vereniging bedraagt € 30,- per jaar; daarbij is het abonnement op 'Mariënburg Magazine' inbegrepen. Ook krijgt men dan de Specials toegestuurd. Losse nummers € 5,-. Aanmelden bij het secretariaat of via de website.
IBAN: NL77 RABO 0329 9215 68; BIC code NLRABO2U.
De Mariënburgvereniging is ANBI erkend.
Betaling via automatische incasso heeft de voorkeur.

Bestuur Mariënburg
Henk Baars, voorzitter, 070-3596817
Tom van den Beld, 1^e secretaris, 070-3838284
Lidy Verdegaal, 2^e secretaris,
Dominic Brügemann, penningmeester, 0528-231730
Michel Besnard, lid, 040-2810073
E-mail: bestuur@marienburgvereniging.nl

Secretariaat
Postbus 675 – 3800 AR Amersfoort
Tel. 033-4690070
E-mail: secretariaat@marienburgvereniging.nl

03 *Henk Baars:* DENKEN OVER GELOVEN

04 *Jacques van Geel:* HET PARADOXALE CHRISTENDOM

06 *Lambert van Gelder:* VERVALSTE SINT PIETER-DEUREN

07 *Erik Jurgens:* BERGREDE OF GODSVRUCHT?

08 *Lidy Verdegaal:* INLOOPHUIS 'DE HERBERG' MET WEGGEEFHOEK

11 *Op de keper:* HENDRIK DE OPSTOKER

12 HANDTEKENINGEN GEZOCHT DOOR PAX

13-23 SPECIAL
BISSCHOPPENSYNODE ROME

13 *Lambert van Gelder:* TESTCASE VOOR EEN PAUS

16 *Joshua McElwee:* 'MOEDERKERK' BLIJFT ONVERBETERLIJK

20 *Lambert van Gelder:* ...VOORDAT DE DOOD ONS SCHEIDT

22 *Leon Goertz:* WAARDIG OMGAAN MET GESCHIEDENEN

24 *Ad Krijnen:* CELIBAAT ALS KERKKNELLEND HARNAS

26 *Leo Le Large:* DE WEL GEBOREN DOCHTER

28 *Arie Akkermans:* PLEIDOOI VOOR EEN EIGENTIJD'S CREDO

30 *Huub Schumacher:* EEN ANDER KATHOLIEK GELUID

32 *Lezers:* SCHRIJVEN MEE

35 *Leon Goertz:* WISSEWAS

36 THOMAS PLASSMANN

Het volgende nummer verschijnt half december 2014. Bijdragen graag uiterlijk 1 november aan het redactie-adres.

DENKEN OVER GELOVEN

Een hand van stormwind werd op ons gelegd.

Vuurtongen stonden boven onze ogen.

Een ander leven werd ons aangezegd.

Van toen af dragers van een visioen

leerden wij, dood na dood opnieuw geboren, verlangen naar zijn woord, en het te doen.

Huub Oosterhuis

Mogelijke toekomst *plannen*, *scenario building*, *future shaping*: allemaal aanduidingen die ons verlangen verwoorden om greep te krijgen op die toekomst. Natuurlijk leven we in het nu, maar dat nu is betekenisloos als we niet weten van verleden en toekomst. De kern van het jaarlijkse event van de Mariënborgvereniging, ons congres, is de vraag naar de toekomst van geloven. Want hoe gaat het denken over geloven eruit zien. Wie zijn daarmee bezig in Nederland? Wij allemaal wellicht? Maar wie geeft de toon aan? Of valt alles uit elkaar? Of is dat niet erg? Als mijn (klein-)kinderen er niets meer mee doen, zal die God van mij dan wel voortbestaan? Immers, wij schep- pen hem deels zelf. Het is dus ook de uiteindelijke vraag hoe God eruit gaat zien. Wat hoogdravend misschien? Ik denk het niet, niet voor niets graven we al een tijdje in onze eigen geloofsbelijdenissen. We schrijven ze zelfs op en proberen opnieuw de lava te ontstollen van die steenhard geworden traditie. De toekomst van het geloven ligt niet alleen in de praktijken in kerkgebouwen, maar ook in de vraag: wat denken mensen nu eigenlijk, waar haken ze aan? Daarom is het zo belangrijk om daarover na te denken. Daaraan uiting geven en daarmee het christendom opnieuw uitvinden. Want eigenlijk zijn we dat iedere keer weer aan het doen.

We hebben lang nagedacht over een motto bij dit event. Rijen voorstellen kwamen langs. We kwamen uit bij 'Zijn adem, ons vuur'. En dan begint de discussie. Is dat niet te evangelicaal, is dat niet te mannelijk, lijkt het niet teveel op vorig jaar, enz. Wie zal in de toekomst het aangezicht van de actieve christenen in Nederland gaan bepalen? Of gaat de islam het allemaal doen? Is God mannelijk, vrouwelijk, onze taal überhaupt wel bij machte om iets van dit geheim aan te duiden?

De toekomst van geloven bestaat niet alleen uit vragen, maar is ook heel praktisch: in een aantal workshops zullen we aan de orde stellen dat geloven ook liturgie is. Dat we kennis willen nemen van de nieuwste tendensen op dat terrein, dat we vooral willen weten wat de beste manier is om de gelovige dimensie over te brengen aan onze (klein)kinderen. We gaan daarvoor een goddelijk spel ten tonele voeren, *Godly Play*, een heel bijzondere intuïtieve overdrachtsmethode. Misschien is het te veel pretentie, maar Mariënborg kan het verschil maken, omdat we opnieuw de vrijheid kunnen proeven van de kinderen Gods. Dat klinkt vroom, maar die hebben we ondertussen toch echt wel veroverd.

Amersfoort

18 oktober 2014

Mariënborg Congres

"Zijn adem – ons vuur"

zie verder:

www.marienburgcongres.nl

HET PARADOXALE CHRISTENDOM

Wanneer ik ergens blij mee ben, dan is het met de uitspraak van paus Benedictus XVI, die tijdens zijn bezoek aan Regensburg destijds uitdrukkelijk verklaard heeft, dat het katholieke geloof niet in tegenspraak mag zijn met de menselijke rede.

Het zou inderdaad al te bar zijn dat wij geloofsuitspraken voor waarheid zouden moeten aannemen, wanneer wij die als onredelijk ervaren. Met andere woorden: geloofsuitspraken die met onze menselijke rede in tegenspraak zijn, een rede die de schepper ons zelf gegeven heeft. De paus zei letterlijk: "Boven de paus als bindende aanspraak op kerkelijke autoriteit staat nog altijd het menselijk geweten dat vóór al het andere gehoorzaamd moet worden, indien noodzakelijk zelfs tegen de eisen van de kerkelijke autoriteiten in."

Religieuze leerstellingen hoeven voor mij niet evident of begrijpelijk te zijn – daarvoor ligt het begripsvermogen van een God te ver van mij af – maar te eisen dat wij de *onredelijkheid* van sommige uitspraken moeten accepteren, gaat mij ook een stap te ver. Je mag verwachten dat God de mens met een redelijk brein heeft geschapen.

Het is alsof wij mensen door een klein venster kijken en slechts een zeer beperkte fractie zien van de werkelijkheid om ons heen. Dat beperkte venster bepaalt ons wereldbeeld en ons begrip van goed en kwaad, kortom ons geweten en onze menselijke rede. Ik spreek hier duidelijk over onze *menselijke* rede, zoals wij mensen die ervaren, want het kan best zijn dat onze menselijke rede niet rijmt met Gods bovennatuurlijke bedoelingen. Maar met die menselijke rede zullen wij het moeten doen. God vraagt gelukkig niet dat wij ons geweten en onze menselijke rede opgeven bij het aanvaarden van het christelijk leergezag. Toen paus Benedictus nog kardinaal Ratzinger was, heeft hij al eens geschreven: "Het subject bepaalt met zijn ervaringen wat religieus draagbaar is

en dat subjectieve geweten wordt uiteindelijk de enige ethische instantie.”

Het is alsof wij mensen door een klein venster kijken en slechts een zeer beperkte fractie zien van de werkelijkheid om ons heen.

Dit zet meteen een aantal dooddoeners buitenspel, die binnen de kerkelijke leer vaak werden en worden aangehaald. Dooddoeners waarmee wij, katholiek grootgebrachte gelovigen, het oh zo vaak moesten doen wanneer de twijfel ons overviel. Wat zijn die dooddoeners?

Eerste dooddoener: 'Ons verstand is te onbeduidend om een christelijke leerstelling in twijfel te trekken.' Tweede dooddoener: 'Gods wegen zijn ondoorgroendelijk.' Tegen zulke dooddoeners is geen kruid gewassen. Elke twijfel wordt daarmee de grond in geboord.

Maar genoemde paus zei het duidelijk: geloofsuitspraken verlie-

zen alle grond van acceptatie wanneer ik ze ervaar als *in tegenspraak* met mijn menselijk brein. Het begrip *tegenspraak* moet wel duidelijk aanwezig zijn. Geloofsuitspraken die ik niet begrijp, maar die geen tegenspraak inhouden, vallen dus niet onder mijn afwijzing. Als voorbeeld noem ik enkele geloofsuitspraken waarvan ik ervaar dat ze in spijkerharde tegenspraak zijn met de menselijke rede.

Op zich is het geloven in een God als bovennatuurlijk wezen niet in tegenspraak met de menselijke rede, zeker niet zolang het begrip God niet nader gedefinieerd is. Problematisch wordt het wanneer aan die God eigenschappen worden toegekend, zoals almachtig en oneindig liefdevol ten opzichte van zijn schepselen.

De menselijke ervaring leert dat de combinatie van goddelijke eigenschappen als van een vader, die almachtig is en de mens oneindig liefheeft, in tegenspraak is met mijn ervaringswereld en dus niet past binnen mijn venster op de wereld. Wij ervaren eenvoudig dat ons brein zich verzet tegen het principe dat een almachtige God die oneindig menslievend is zo'n meedogenloze wereld zou hebben geschapen, een wereld die zoveel diepe ellende kent voor een groot aantal van zijn schepselen. Hoe kan ik daarin de hand van een almachtige liefdevolle vader zien? Vaak hoort men als verklaring dat het lijden door de mens zelf werd veroorzaakt, namelijk door de erfzonde. Als dit zo is, vraag ik me wel af hoe ik die mens dan moet zien, die naar Gods beeld en gelijkenis is geschapen. De erfzonde is overigens ook in tegenspraak met ons rechtvaardigheidsgevoel.

Nemen we als volgend voorbeeld de kruisdood. Ons menselijk brein verzet zich tegen het idee dat een vader toelaat dat zijn zoon zich aan een kruis laat slaan, om welke reden dan ook, laat staan ter 'voldoening aan de vader'. Wanneer heden ten dage een vader aan zijn zoon zoiets zou toestaan, zou hij regelrecht in een gevangenis of psychiatrische inrichting verdwijnen.

Ik vind dan ook dat je van een mens niet mag verlangen geloofsuitspraken te aanvaarden die hij ervaart als in strijd met de menselijke rede. Ik houd niet van een paradoxaal christendom.

De auteur van dit artikel, prof.dr.ir. Jacques van Geel, is kernchemicus en emeritus hoogleraar kerntechnologie van de Technische Universiteit Delft.

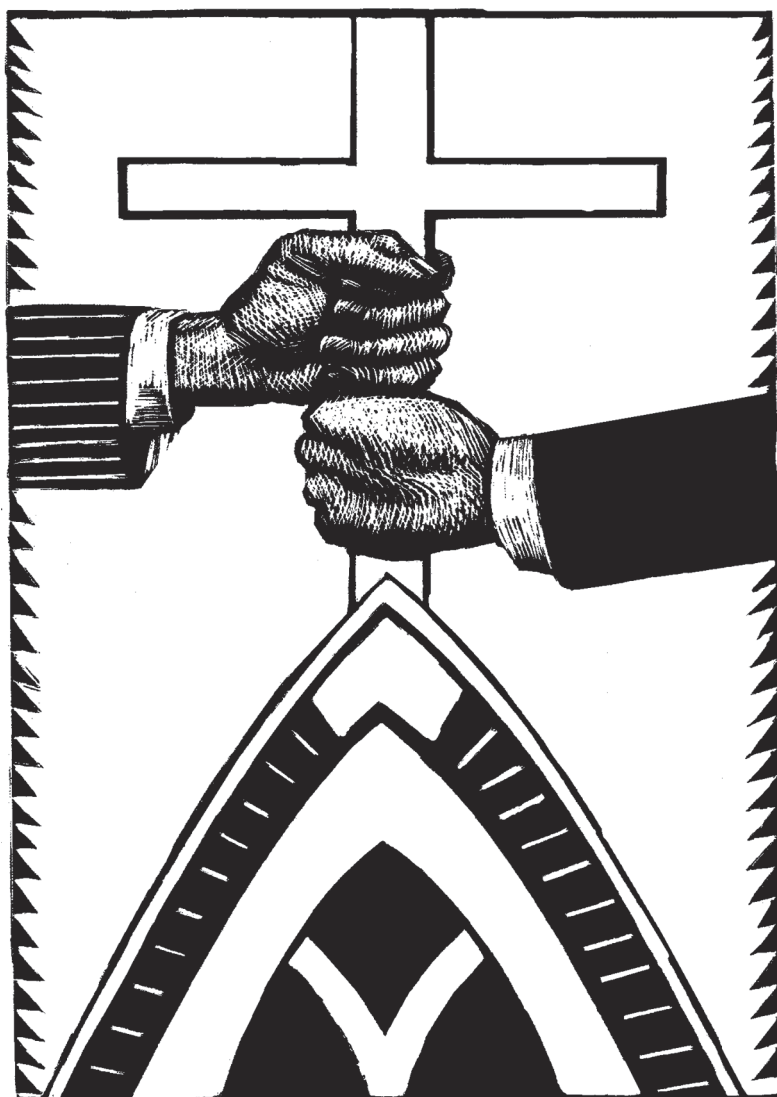

FOTO: OSSERVATORE DELLA DOMENICA

Vanaf het Sint Pietersplein zijn de drie grote middendeuren van de basiliek het best zichtbaar, alle drie met bronzen reliëf-scènes beslagen. Op de linkse van de drie, de 'deur van goed en kwaad' genoemd, is een aantal taferelen uit de kerkgeschiedenis te zien, waaronder ook een herinnering aan het Tweede Vaticaanse Concilie. Op deze herinneringsplaquette (foto 1) zijn zes kerkelijke hoogwaardigheden afgebeeld, van links naar rechts: paus Johannes XXIII die het idee van het concilie gelanceerd heeft; daarnaast de vier kardinalen die om beurten gefungeerd hebben als voorzitter (moderator) van de plenaire vergaderingen, te weten Grégoire-Pierre Agagianian van de Oosterse kerken (derde van links), Leo-Jozef Suenens van Mechelen-Brussel, Giacomo Lercaro van Bologna, Julius Döpfner van München; en uiterst rechts paus Paulus VI, die na het overlijden van Johannes XXIII het concilie tot een goed einde heeft gebracht. De plaquette is op 30 april 1977 door de Italiaanse beeldhouwer Luciano Minguzzi aan hem aangeboden bij zijn tachtigste verjaardag. De kunstenaar zei "een levendige bladzijde uit de kunst en denkwereid van onze tijd" in beeld te hebben gebracht. Alle vier genoemde kardinalen zijn reeds overleden,

GESCHIEDVERVALSING IN HET VATICAN

maar na de dood van Döpfner is iets bijzonders gebeurd. Op een zekere dag was de plaquette van Minguzzi verwijderd en enige tijd later vervangen door een nieuwe. Daarop zijn sindsdien nog maar drie kardinalen te zien (foto 2), want Döpfner staat er niet meer bij. Zijn opvolger als aartsbisschop van München, kardinaal Josef Ratzinger, wordt ervan verdacht samen met paus Johannes-Paulus II deze 'retouchering' te hebben laten uitvoeren. Verschillende theologen-historici zijn in hun wiek geschoten. Zo zegt hoogleraar Roman Siebenrock van de universiteit van Innsbruck: "Zolang deze absoluut zekere waarheid openlijk geen recht gedaan wordt, blijf ik gereserveerd staan ten opzichte van Romeinse Concilie-interpretaties." Hij spreekt van een "damnatio memoriae", het uitwissen van de herinnering aan iemand door zijn afbeelding te verwijderen. Een Kremlin-methode dus. En hij snapt wel, waarom Döpfner gewist werd: die was veel te recht voor zijn raap en verkondigde te progressieve ideeën voor kerkvernieuwing. Van Julius Döpfner wordt dan ook verteld dat hij, toen een collega hem daarover aansprak met: "Julius, jij opereert mensen zonder narcose...", acuut reageerde met: "En jij narcotiseert al dertig jaar zonder te opereren."

FOTO: AD KRUNEN

BERGREDE OF GODSVRUCHT?

De “Navolging van Christus”, toegeschreven aan Thomas à Kempis, is een godvruchtig boekje, dit in de oorspronkelijke betekenis van godsvrucht, nl. *Gottesfurcht*, vreze des Heren. Maar als ik het lees om te zien hoe ik – volgens de leer van Christus – als fatsoenlijk mens moet verkeren tussen mijn medemensen, dan kom ik bedrogen uit.

Thomas (geboren in Kempen bij Keulen circa 1380 – overleden te Zwolle 1471) werd Augustijner koorheer in Zwolle. Hij sloot zich aan bij de Moderne Devotie, de spirituele beweging van Geert Groote en de Broeders des Gemeenen Levens, die haar oorsprong vond in Deventer.

Zijn boekje heeft vier hoofdstukken, de titels luiden: 1. Wenken voor het geestelijk leven; 2. Vermaningen tot het innerlijk leven; 3. Over de inwendige troost; 4. Over het Sacrament des Altaars. Het gaat dus over hoe innerlijk te leven, en daardoor in de hemel te komen. Dat is natuurlijk mooi, maar dat heeft met de nabootsing (*imitatio*) van Christus wel weinig van doen. Jezus was wellicht een zeer spiritueel mens (al blijkt daar weinig van in de evangeliën), hij was vooral een profeet, een oproeper tot het doen van gerechtigheid, een voorbeeld om na te volgen.

De Jezus die ik wil navolgen, is aan het woord in teksten als die van de Bergrede, en op andere plaatsen waarin hij naastenliefde, verdraagzaamheid, vre-

delievendheid en rechtvaardigheid predikt. *Caritas et Amor*, *Deus ibi est*: liefdadigheid en volheid van liefde, daar is God. Dat blijft de absolute kern van mijn godsbeeld.

Toch begint hoofdstuk 1 van de Navolging met de aansporing om leven én gedrag van Christus na te volgen – “waardoor wij waarlijk verlicht zullen worden en bevrijd van alle blindheid des harten. Onze voornaamste zorg moet daarbij zijn: het leven van Jezus te overwegen”. Het gaat bij die Kempenaar dus om geestelijke oefeningen, niet om praktische wenken hoe we in onze samenleving gerechtigheid moeten doen.

Geloven: bij ons, christenen, is dat aannemen op gezag van waarheden die ons vanuit een openbaring worden voorgehouden. Credo betekent immers ‘ik vertrouw’, meer niet. Zonder vertrouwen in het onderling verkeer zou onze samenleving niet kunnen bestaan: op mijn arts dat hij een juiste diagnose geeft, op mijn automonteur, op de tegenligger dat zij rechts blijft rijden. Daarbij gaat het ook om de voorspelbaarheid van het gedrag van anderen. Maar dit soort vertrouwen is gebaseerd op ervaringsfeiten en op vakbekwaamheid van anderen. Maar waarom zou ik de ‘geopenbaarde waarheden’ moeten aannemen uit het Credo? Die hebben geen toetsbare grondslag.

Vandaar dat joden en moslims meer nadruk leggen op feitelijk gedrag: leven volgens regels van Thora of van Qran, waaronder het plegen van godsdienstige oefeningen. Gedraag je je daarnaar, dan vindt geen inquisitie plaats naar wat je eigenlijk ‘geloofd’. In mijn roomse jeugd was het eigenlijk ook zo. Als je maar deed wat van je uiterlijk verwacht werd, dan hoefde je je ziel niet bloot te leggen. Toen na Vaticanum II die uiterlijkheden (vasten, zondags naar de kerk, geen gemengd huwelijk sluiten, geven aan de kerk, het gezag van de pastoor aanvaarden, ook in de biecht) wat minder strak werden, viel dan ook binnen de kortste tijd de helft van de ‘gelovigen’ af. Ze hadden in Rome eigenlijk beter die leefregels kunnen aanhouden, maar credo en schuldbelijdenis (*mea maxima culpa...*) moeten vernieuwen tot de echte navolging: *caritas et amor*.

Thomas à Kempis met zijn bestseller, de “Navolging van Christus”. Glas-in-lood venster in het Rijksmuseum, Amsterdam.

FOTO MV/LVG

Pastor Ria Doornbusch van De Herberg:

“Wij willen een toevluchtsoord zijn voor mensen die het financieel moeilijk hebben, een plek waar zij gezien, gehoord en gekend worden. Ik heb niet de behoefte om mensen die het Inloophuis bezoeken de kerk in te praten.”

INLOOPHUIS MET WEGGEEFHOEK

Inloophuis De Herberg in Westervoort, behorend tot de fusieparochie de HH Vier Evangelisten, won vorig jaar de driejaarlijkse Ariënsprijs voor Diaconie van het aartsbisdom Utrecht. Initiatiefneemster en coördinator van dit project, pastor Ria Doornbusch, brengt hier het evangelie in praktijk. Zij weet met het Inloophuis, dat nu twee jaar bestaat, Zij gebruikt daarvoor de sociale media: Inloophuis de Herberg heeft een Twitter-account, er is een pagina op Facebook en een Weggeefhoek. Een inspirerend voorbeeld van modern pastoraat.

Jullie hebben gekozen voor de naam ‘Inloophuis De Herberg’ en niet voor diaconaal centrum.

Ria Doornbusch: “Dat hebben we bewust gedaan. Natuurlijk is het Inloophuis een diaconaal centrum, maar dan een waar iedereen is uitgenodigd, ongeacht zijn achtergrond. Iedere mens is een kind van God. Het woord *herberg* geeft precies aan wat wij beogen te zijn. Het is toch wel duidelijk dat we niet zomaar een buurthuis zijn: het gebouw zit vast aan de kerk, er staat hier een paaskaars die altijd brandt, de mensen weten dat ik pastor ben. Ik laat door mijn doen zien, dat ik werk vanuit de heilige Bron die het geloof voor mij is.”

Geeft u hier ook catechese?

“Alleen als gasten vragen stellen. Bijvoorbeeld wanneer ze willen weten wat de paaskaars voor betekenis heeft. Dat mondt dan uit in een gesprek waarin mensen vertellen dat ze zelf ook kaarsjes branden, om weer licht te krijgen in hun leven. Of ze zeggen:

Ria Doornbusch was 16 jaar activiteitenbegeleidster in een verzorgings- en verpleeghuis, en volgde daarnaast de zevenjarige deeltijdopleiding theologie in Hengelo. Is sinds 2007 pastoraal werker bij de parochie HH Vier Evangelisten in Westervoort en sinds 2013 tevens werkzaam in de St. Willibrordusparochie te Zevenaar, met de portefeuille diaconie.

FOTO MV/LV

'Jullie vieren Pinksteren hè, wat is dat eigenlijk?'

Maar ik heb niet de behoefte om mensen die het Inloophuis bezoeken de kerk in te praten. Andersom houden we onze parochianen wel op de hoogte van wat in het Inloophuis gebeurt. Die paaskaars heb ik bijvoorbeeld op Eerste Paasdag, tijdens de viering, vanuit de kerk plechtig het Inloophuis in gedragen."

Wat is de doelgroep van het Inloophuis?

"Wij willen een toevluchtsoord zijn voor mensen die het financieel moeilijk hebben, een plek waar zij gezien, gehoord en gekend worden. We hebben hier relatief veel armoede. Westervoort is een overloopgemeente van Arnhem, met goedkopere huurhuizen dan in de stad. Veel mensen zitten in de bijstand, zijn alleenstaande moeder of hebben schulden. Die komen vaak in een isolement terecht omdat ze nergens meer komen. Een trein- of buskaartje naar Arnhem kost toch twee euro, en dat is veel als je elk dubbeltje moet omdraaien."

Diaconie is in veel parochies een stiefkind. Maar het Inloophuis is nieuwbouw. Daar was hier dus geld voor?

"Het geld voor de nieuwbouw danken we aan een vooruitziend parochiebestuur, dat al in 1995 besloot geld te reserveren

voor diaconale activiteiten. Maar alleen de ontvangstruimte, met een koffiebalië en zitplek voor twintig mensen, is nieuw gebouwd. Deze nieuwe ruimte sluit aan op het parochiehuis, dat sinds de fusie in 2008 minder wordt gebruikt, want Westervoort is niet het eucharistisch centrum. Zodoende hebben we voor het Inloophuis ook een grote multifunctionele zaal ter beschikking voor activiteiten."

Om een Inloophuis te runnen is veel mankracht nodig. Dat is geen probleem?

"We hebben inmiddels vijftig vrijwilligers, daar ben ik heel trots op. Daardoor kan De Herberg door de week elf uur open zijn, en daarnaast ook nog na de weekendvieringen. Zelf ben ik coördinator, ik ben er in principe altijd. Ik heb mijn werkplek boven en als gasten om een gesprek vragen ben ik beschikbaar. Ik besteed 75 procent van mijn fulltime contract als pastoraal werker aan het Inloophuis. Daarnaast doe ik basispastoraat, ik ga bijvoorbeeld ook voor in vieringen."

Hoe doe je dat, een Inloophuis opstarten?

"Ik ben begonnen met een bijeenkomst voor belangstellenden uit de parochie, waar een deskundige kwam uitleggen wat een Inloophuis is. Die avond gaven zich meteen twintig mensen op als gastvrouw of gastheer. Ik merkte wel al snel, dat ik het niet alleen kon. Er is sturing nodig. Vooruitlopend op een echt bestuur – dat we nu hebben want inmiddels zijn we een stichting – heb ik een aantal ervaren mensen gevraagd of ze in een Initiatiefgroep wilden komen zitten. Dat was voor mij een denktank en steun. Verder is er een coördinatiegroep. Een van de leden doet de planning van de vrijwilligers, een ander beheert de Facebook-pagina van ons project."

En liep het meteen goed?

"Het was moeilijk in het begin, ondanks veel publiciteit bij de start. De doelgroep bleken we alleen te kunnen bereiken via de sociale media. Dat is dus een belangrijke pijler onder dit project. We gebruiken drie middelen: een Twitter-account, Facebook en de Weggeefhoek. Voor Twitter heb ik contacten met Westervoort-Plaza, een website. De jongen die deze website beheert heeft 2500 volgers op zijn eigen facebookpagina. Als hij een tweet van mij overneemt, komt die dus bij heel veel mensen uit het dorp terecht. Facebook gebruiken we onder

FOTO INLOOPHUIS

meer om onze acties aan te kondigen. Het is gebleken dat mensen die hierop reageren allemaal jonger zijn dan 50 jaar, en die groep bereiken we anders niet."

Wat zijn dat voor acties?

"In december 2013 was er een landelijke actie van Albert Heijn. Je kon daar producten kopen voor de Voedselbank. Via Facebook kwamen er berichtjes, dat daar ook bij ons in het dorp iets mee gedaan moest worden. Ik heb toen gereageerd: *Inloophuis De Herberg wil hier graag aan meedoen*. Toen kwam de vraag of ik dat wilde coördineren.

Op een oproep om vrijwilligers reageerden maar liefst 25 jonge mensen. Die vergaderen hier, ik zit voor, en ze zijn gebleven voor volgende acties. Zo hebben we wasmiddelen ingezameld voor de minima in het dorp. De uitgifte doen we hier in het Inloophuis. Gasten lopen naar de uitgifte in de grote zaal, en blijven daarna voor een kop koffie, waarbij ze door onze gastvrouwen worden opgevangen. Dat de nood bij deze groep hoog is, merk ik goed. Mensen die in de rij stonden bij de uitgifte staken hun vinger op om mijn aandacht te trekken, omdat ze een gesprek wilden. Dat raakt mij. Het waren allemaal niet-kerkgangers."

En de Weggeefhoek, wat is dat precies?

"Een Weggeefhoek is een digitaal platform waar je gratis spullen kunt aanbieden die je niet meer nodig hebt. Weggeefhoeken bestaan sinds 2012 overal in het land. Deze hier in Westervoort heeft 740 leden. Die mensen doen dagelijks aan barmhartigheid en dienstbaarheid, ze zien om naar hun naaste. En ze werken aan een meer duurzame samenleving. Zij zijn dus samen kerk, de kerk van de toekomst."

Moeten de vrijwilligers nog aan opleidingseisen voldoen?

"Ons uitgangspunt is, dat we onze gasten niets voorschrijven. Wij bepalen niet welke activiteiten we gaan opzetten, dat bepalen zij. Dat komt vanzelf naar boven. We hebben ook al verschillende mensen uit onze doelgroep die vrijwilliger zijn geworden. We stellen geen eisen aan de vrijwilligers. Ik geef de gastvrouwen een cursus over de presentiemethode. Daarnaast doe ik aan intervisie. Dat houdt in, dat ik eenmaal per maand met vrijwilligers om de tafel ga zitten, in groepjes van vijf of zes. Mijn doel is om alle vrijwilligers hier zodanig te ondersteunen dat ze tot groei komen, dat ze uitgroeien tot nog mooiere mensen door hun vrijwilligerswerk."

Wat vinden de parochianen van het Inloophuis?

"De parochianen uit het dorp moesten erg wennen. Kerk is voor hen liturgie, en diaconie is geld geven. Maar na afloop van een werkgroepvergadering blijven sommigen nu toch ook hangen voor een kop koffie en een gesprek. Geef het proces tijd en het komt vanzelf!"

Hoe kijkt de gemeente tegen het Inloophuis aan?

"Ik heb alle politieke partijen hier al binnen gehad. Ik doe via Twitter mee aan het armoededeбат in de gemeente. Verder spreek ik de wethouder van sociale zaken regelmatig aan als ik een situatie tegenkom die ik als onrecht ervaar. Dan vertel ik hem dat dat niet kan in zijn gemeente."

Wat zijn – buiten de acties – de gewone activiteiten van het Inloophuis?

"Onze activiteit die de gasten het belangrijkste blijken te vinden is een luisterend oor te zijn; de mensen willen vooral hun verhaal kwijt. Daarnaast hebben we twee vaste activiteiten: de krant van de dag, waarvoor we een sponsor hebben en die door de gasten erg belangrijk wordt gevonden. En eenmaal per maand een lunch voor 16 personen, met vrije inschrijving. Het is een gezonde lunch. Ik kan bij de warme bakker in het dorp na vier uur gratis broodjes halen, en vleeswaren krijgen we van de keurslager. We kunnen daardoor toe met een budget van 45 euro, dat we van de Vincentiusvereniging krijgen."

Dit najaar willen we ook een warme maaltijd aan gaan bieden, we hebben gemerkt dat die er bij onze gasten vaak bij inschiet. Het plan is om deelnemers ook te betrekken bij het inkopen, zodat ze zien dat je ook met weinig geld een gezonde warme maaltijd kunt maken. En we willen ook heel graag een eigen moestuin!"

www.facebook.com/InloophuisDeHerberg

www.twitter.com/inloopdeHerberg

www.facebook.com/groups/533877346626266/

In de rubriek 'Op de Keper' publiceert Mariënborg Magazine bijdragen van eenieder aan een discussie over iets in de R.-K. Kerk waarvan zij/hij vindt dat daar nog wel eens een hartig woordje over te zeggen valt. Dat kan zowel theoretisch als praktisch zijn, van erfzonde tot drie-eenheid, van genade van bijstand tot verrijzenis, van de vrouw als priester tot eucharistische oecumene, you name it! Om iedereen de kans te geven van haar/zijn hart geen moordkuil te hoeven maken, ondertekenen wij deze bijdragen steeds met een symbolisch pseudoniem: Cultivator. Met een cultivator wordt een stuk landbouwgrond losgewoeld waarna het wordt geplouwd en ingezaaid. – Redactie

HENDRIK DE OPSTOKER

De vorige keer heeft in deze rubriek een collega-lezer(es) haar/zijn hart gelucht over onze katholieke geloofspraktijk. Zij/hij stelde de kwestie of je ook christen kunt zijn wanneer je niet alles aanneemt wat de kerk ons te geloven voorhoudt. Terloops vermeldde zij/hij dat uit onderzoek is gebleken dat slechts 8% van de katholieken in ons land gelooft dat er een hel bestaat. Ik neem maar aan, dat daarmee ook de duivel overboord gezet is. Ik moest daaraan denken, toen ik in het voorbijgaan een gesprekje hoorde tussen mijn zoon van tien en zijn buurvriendje van elf. De buurjongen zei: "In de kerk had de priester het vanmorgen over zonde, hel en duivel. Geloof jij dat er een duivel bestaat?" Zoon: "Nee hoor. Toen wij allebei nog klein waren, geloofden wij in Sinterklaas. Daarna hebben we ontdekt, dat de Sint gewoon onze ome Hendrik was. Weg geloof. En zo is het nou weer: de duivel, dat is ome Hendrik."

Wanneer het merendeel van de gelovigen blijkbaar dergelijke jeugdopvattingen erop nahoudt, zijn die 8% wel te begrijpen. De duivel wordt voorgesteld als degene die de mens verleidt en opstoot om iets verkeerd te doen. De Grote Opstoker, Gods eigen Boeman (of misschien beter boe-engel) past niet meer in onze samenleving. En al helemaal niet meer, nu aan hem de erfzonde is gekoppeld. De duivel verleidde Adam en Eva met een appel tot zonde en alle mensen zitten sindsdien met de gebakken peren. Elke mens, zo is de kerkleer nog steeds, wordt geboren met de geërfde zonde, de erfzonde. En met deze erfzonde kom je de hemel niet in; eerst moet je ervan verlost zijn en dat gebeurt door het doopsel, aldus die kerkleer.

Een baby die dood wordt geboren of vrijwel meteen sterft en dan niet gedoopt is, gaat dus niet naar de hemel en consequent werd het lijkje dan ook niet in gewijde aarde begraven, maar aan de rand van het kerkhof, 'onder de heg' heette dat. De gepensioneerde paus Benedictus XVI heeft gezegd dat die leer niet zo zeker is en dat we het maar aan God moeten overlaten of die kindertjes de hemel in mogen.

Het schijnt dat de 'erfzonde' in de theologie is uitgevonden door de heilige bisschop Augustinus. Ik vraag me toch af wat we, met of zonder duivel, met die erfzonde moeten aanvangen. Als de christenen, met hun erfzonde, duivel en doopsel zo'n 20% van de wereldbevolking vormen, blijven die andere 80% dan met hun erfzonde zitten en komen die dan nooit in de hemel? Mensen als de Pygmeëen, de Inuits, de Aboriginals enz.?

We kunnen het niet aan de duivel zelf vragen, maar misschien aan ome Hendrik?

Cultivator

PAX ZOEKT HANDTEKENINGEN VAN 40.000 MENSEN TEGEN KERNWAPENS.

PAX start vanaf deze Vredesweek een groot burgerinitiatief om een nationaal verbod op kernwapens in de Tweede Kamer op de agenda te zetten. Voor het initiatief zijn minimaal 40.000 handtekeningen nodig. Online en op straat benadert de vredesbeweging mensen om mee te doen. PAX werkt ook in internationaal verband aan een wereldwijde ban. "Al 115 landen hebben kernwapens verboden", zegt campagneleider Krista van Velzen van PAX. "Nederland kan de volgende staat zijn die met een verbod laat zien dat deze onmenselijke wapensystemen onacceptabel zijn."

Dit betekent dat er nieuwe, beter inzetbare kernwapens naar Nederland komen. Voor ons is dit hét moment om de regering op te roepen een nationaal verbod in te stellen."

Nederland is lid van de NAVO en heeft aangegeven de lijn van de Noord-Atlantische verdragsorganisatie te volgen en dat betekent in een nucleaire alliantie te blijven zolang er kernwapens zijn. Andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, Griekenland en Canada hebben de Amerikaanse kernwapens geretourneerd aan de VS. Denemarken, Noorwegen en Spanje staan geen kernwapens op hun bodem toe in vredes tijd. IJsland en Litouwen staan helemaal geen kernwapens toe op hun grondgebied.

Met het burgerinitiatief Tekenen tegen kernwapens moet de Tweede Kamer het voorstel van PAX bespreken om kernwapens in Nederland te verbieden. "Dat 40.000 Nederlanders zich achter dit initiatief scharen, zal politiek gezien veel gewicht in de schaal leggen. We roepen iedereen dan ook op zijn handtekening te zetten. Dit kan op www.tekentegenkernwapens.nl.

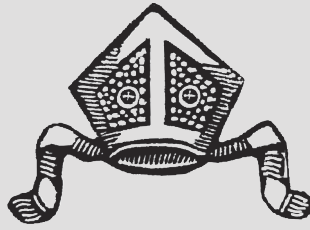
GROOT BURGERINITIATIEF RICHTING TWEDE KAMER

Krista van Velzen is ervan overtuigd dat een wereldwijd verbod op kernwapens mogelijk is. "Neem landmijnen. Met z'n allen wezen we de wereld op de gevolgen van landmijnen voor gewone mensen, de slachtoffers. Nu is er een verbod op landmijnen. We wezen op de gevolgen van clusterbommen voor gewone mensen. Nu is er een verbod op clusterbommen. En nu die kernwapens nog."

Wereldwijd zijn er 16.300 kernwapens, waarvan er 2.000 op scherp staan. Het massavernietigingswapen is ontworpen om in korte tijd veel slachtoffers te maken. Bij een ontploffing veroorzaakt het een humanitaire ramp, waarvan de gevolgen generaties lang doorwerken. Zolang er kernwapens zijn, bestaat de kans dat zij in een gewapend conflict worden gebruikt. Daarnaast is er een reëel risico op een catastrofaal ongeluk. Nu al gebeuren er jaarlijks tientallen ongelukken en bijna-ongelukken. "Ook in Nederland zijn nog steeds kernwapens", zegt Krista van Velzen. "Deze zijn eigendom van de Verenigde Staten, maar Nederland is verantwoordelijk voor veel onderdelen van deze zogenaamde kernwapentaak. De Verenigde Staten gaan de kernwapens die in Nederland zijn 'moderniseren'.

TEKEN TEGEN KERNWAPENS

SPECIAL: EEN DUBBELSYNODE

Volgende maand (5-19 okt.) wordt in Rome een wereldbisschoppensynode gehouden over het thema: "De pastorale uitdagingen met betrekking tot het gezin in verband met de evangelieverkondiging." Volgend jaar

om dezelfde tijd wordt deze synode voortgezet. Een 'dubbelsynode' dus, die wellicht een kantelpunt zal kunnen vormen voor kerkleer en pastorale praktijk.

Vanaf nu zal *Mariënburg Magazine* de lezers gestaag op de hoogte houden van de voortgang van dit gebeuren. Betreffende artikelen worden gekenmerkt door bovenstaand vignet. In dit nummer een Special met voorbeschouwingen, wensen en verwachtingen.

– Redactie

SYNODE: TESTCASE VOOR EEN PAUS

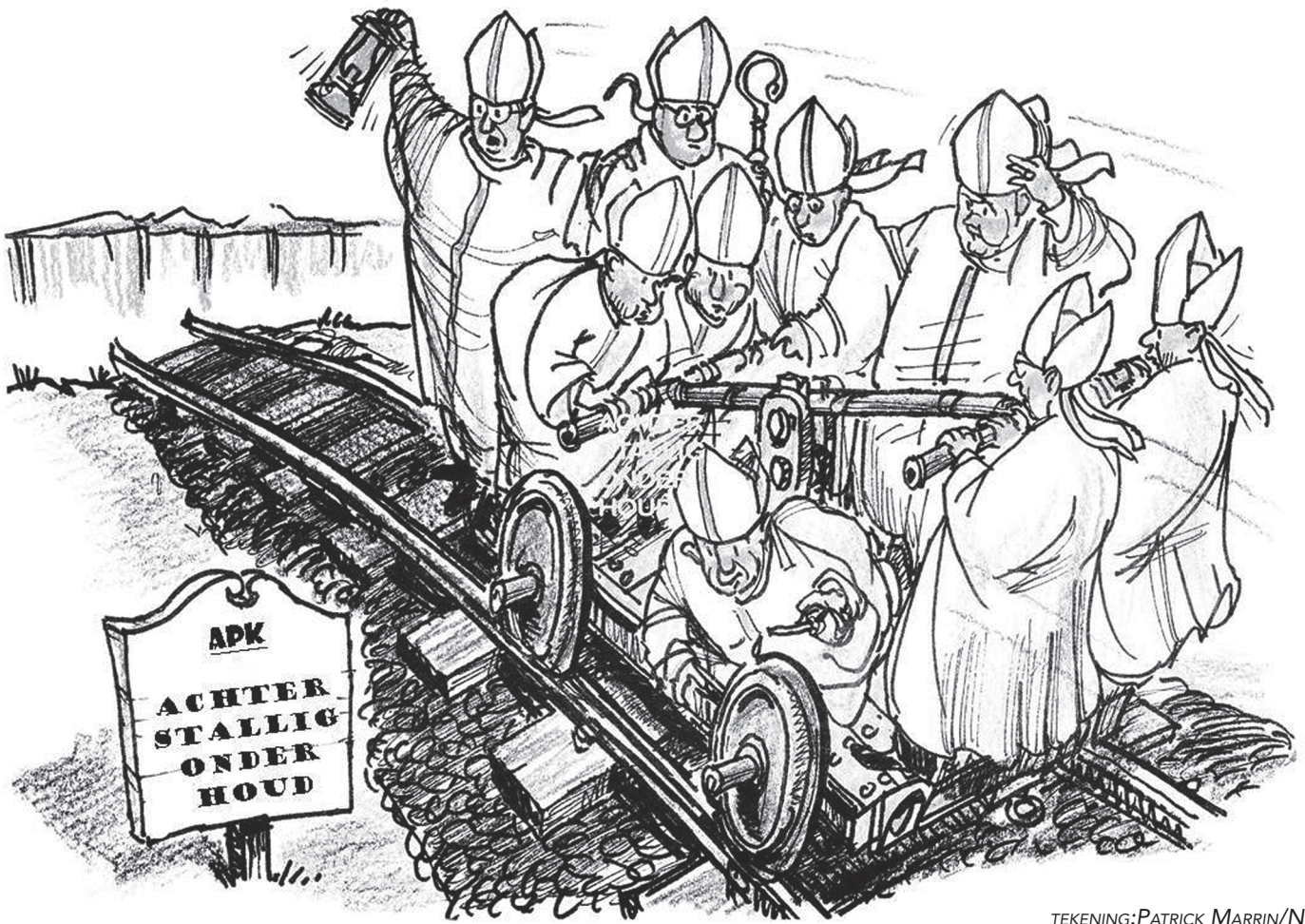
Sinds het einde van het Tweede Vaticaans Concilie in de jaren '60 van de vorige eeuw is het in de Rooms-Katholieke Kerk geleidelijk duidelijker gebleken: het bij de tijd brengen van geloofsleer en -praktijk, samengevat onder het ene woord *aggiornamento*, is een gigantische klus. Van hoog tot laag hebben kerkvernieuwers en behoudsgezinden elkaar de voeten dwarsgezet, polarisatie was niet van de lucht. Nieuwe initiatieven en officiële excommunicaties wisselden elkaar af. Maar het gelovige voetvolk had één ding van het Concilie geleerd en onthouden: we zijn allemaal deelgenoten van hetzelfde geloof en dat betekent, dat we allemaal ons gelovig zegje kunnen en soms moeten doen. De eeuwen waarin uitsluitend een oligarchie van kerkelijke machthebbers het voor het zeggen had, zijn definitief voorbij.

Die bevinding werd zelfs vastgelegd in het herziene kerkelijk wetboek, de *Codex*. In artikel 208 staat daar: "Onder alle gelovigen [*dus: van hoog (=paus) tot laag (=elke leek) – Red.*] bestaat, op grond van hun wedergeboorte in Christus, een echte gelijkheid in waardigheid en activiteit waarmee allen, ieder overeenkomstig

eigen situatie en taak, meewerken aan de uitbouw van Christus' Lichaam [=de Kerk – Red.]." En artikel 212 §3: "Overeenkomstig hun kennis, competentie en positie hebben de gelovigen het recht en soms zelfs de plicht aan hun geestelijke herders hun mening kenbaar te maken, wanneer het gaat om het welzijn van de Kerk."

Hun eigen gang

En de gelovigen hebben niet stil gezeten en gehoorzaam geluisterd naar de gezagsdragers, ook al beweerden die, soms zelfs op het onfeilbare af, dat ze 'in naam van de Heer' spraken. Zo gaven die gelovigen vaak wereldwijd te verstaan, dat het pauselijk verbod van de anticonceptiepil niet acceptabel was en ze gingen gewoon hun eigen gang. Het biechtsacrament werd door de gelovigen zo goed als afgeschaft. Duizenden priesters bedankten voor de celibaatsverplichting en jonge mannen voor de eer van dat antieke priesterschap. De kerkelijke emancipatie van de vrouw begint nu pas voorzichtig op gang te komen, waarbij de nog steeds aanhoudende ruzie tussen de Vaticaanse gezagsverslaafde

TEKENING: PATRICK MARRIN/NCR

heren en de Amerikaanse nonnen als voorhoedegevecht beschouwd kan worden. Terwijl de samenleving in een groeiend aantal landen het homohuwelijk erkent, blijft het kerkelijk leergezag nog altijd ten onrechte vasthouden aan een zogenaamde 'natuurwet' en aan een achterhaalde bijbeluitleg om de homoseksuele geaardheid af te keuren en als 'zondig' te bestempelen. En nu de liturgie alsmar niet naar behoren wordt geactualiseerd, komen die gelovigen gewoon niet meer ter kerke en is het kerkbezoek in het weekend in veel landen gedaald tot onder de 10 procent.

Nu, een halve eeuw na het Tweede Vaticaans Concilie, zes pausen en duizenden misbruikgevallen later, begint het langzaam tot de gezagdragers door te dringen, hoe de Kerk in deze eenentwintigste eeuw

er eigenlijk bijstaat. En ze beginnen een campagne om deze tsunami van kerkvervaging en geloofsverlies in te dammen. Een campagne op een eigentijdse manier, denken ze: met een wereldwijde enquête, om de feiten op tafel te krijgen. Op basis van die feiten zal dan daarna een bisschoppensynode gehouden worden ter bespreking van de veranderingen die nodig zouden zijn en de maatregelen die daartoe genomen zouden kunnen worden.

Dubbele synode

Die synode kreeg als onderwerp: *"De pastorale uitdagingen met betrekking tot het gezin in verband met de evangelieverkondiging."* Het wordt een dubbele synode: dit jaar in oktober komen de voorzitters van de bisschoppenconferenties naar de besprekingen in Rome; volgend jaar worden 'gewone' bisschoppen als

afgevaardigden uitgenodigd. Het Vaticaan stuurde eenenveertig enquêtevragen wereldwijd rond. Dat is heel bijzonder. Veertig betekent volgens de joodse getallenmystiek: *Volheid*. Veertig jaar zwoegden de joden door de woestijn, dat was in die tijd een mensenleven lang. Veertig dagen verbleef ook Jezus in de woestijn voor Hij optrad. Een lange tijd dus. Veertig geselslagen als straf vond men te veel. Daarom de veertig *min één*, uit barmhartigheid. En nu de veertig Vaticaanse vragen *plus één*: men beseft daarmee een overdaad aan te duiden. Een hoeveelheid, die niet te overzien is, laat staan straks bij de tweevoudige synode kan meegenomen worden in de besluitvorming. Het is geen opiniepeiling als advies aan de synode, maar een onderzoek in hoeverre de kerkelijke regels rond alle aspecten van seksualiteit in huwelijk

en gezin nagevolgd worden. Duidelijk is de intentie van paus Franciscus om orde op zaken te stellen, maar alles gebeurt toch nog wel volgens de rigoureuze gewoontes van de Vaticaanse bureaucratie. De bedoeling was om geen richtbaarheid in de pers te geven en het onderzoek binnen de klerikale grenzen te houden. Men beschouwde de invulling door de bisschoppen als *business as usual*, namelijk binnenkerkelijk. Desondanks is de vragenlijst bekend geworden en zijn er ook leken bezig geweest met het invullen van de vragen. De pastoor van de Sint Maarten-parochie, een cluster van zeven voormalige parochies in de Bollenstreek, nodigde de parochianen uit om de vragenlijst in te vullen. Er kwamen 1654 formulieren ingevuld retour. Zeg maar, dat 'de leek' geen belangstelling meer heeft voor dit soort zaken! Opmerkelijk is dan ook dat in de officiële lijst van het Vaticaan geen vragen waren opgenomen over reageerbuisbevruchting (IVF) en abortus, zaken die steeds meer voorkomen.

Niet online

De Nederlandse bisschoppen brachten niets naar buiten. Zelfs de vraag over echtparen van gelijk geslacht is, naar verluidt, in Nederland weggelaten. Het secretariaat van de bisschoppenconferentie deelde desgevraagd mee, dat op verzoek van kardinaal Lorenzo Baldisseri – die als secretaris-generaal de voorbereidingen van de synode synchroniseert – de vragen en antwoorden niet gepubliceerd moesten worden. "De kardinaal heeft, nadat sommige bisschoppenconferenties hun vragenlijst online hadden gezet, verzocht dit echter niet te doen. Hij heeft verklaard dat een opiniepeiling niet in overeenstemming is met

het doel en de praktijk van de synode. De vragen waren dan ook niet bedoeld als vragen voor een opiniepeiling, maar erop gericht om de pastorale praktijk in kaart te brengen."

Niettemin is nog heel wat bekend geraakt. Zo hebben de Belgische bisschoppen, op verzoek van theologen van de twee katholieke universiteiten, een samenvatting van de resultaten gepubliceerd in een syntheserapport. Uit Japan wordt gemeld, dat gezien de samenstelling van de bevolking, waarbij veel katholieken getrouwd zijn met niet-katholieke partners, onmogelijk de regels gevolgd kunnen worden. Minder dan een half procent Japanners is katholiek en hun kinderen krijgen onderwijs waarin geboortebeperving standaard op scholen wordt onderwezen. De leer van de encycliek *Humani Vitae* is bij de gelovige mensen daar onbekend. Bij ons in het westen wel: die werd door paus Paulus VI geschreven om het verbod van anticonceptionalia opnieuw in te scherpen, hoewel een studiecmissie had geadviseerd om voorbehoedsmiddelen onder bepaalde voorwaarden toe te laten. Maar één lid van de commissie, de aartsbisschop van Krakau, lobbyde net zolang bij de paus totdat deze toegaf en streng bleef. Die intrigerende aartsbisschop werd later onder de naam Johannes Paulus II bisschop van Rome en joeg in die functie miljoenen mensen de kerk uit. Toch werd hij om kerkpolitieke redenen heilig verklaard. Een andere bijzonderheid is Malta, een eiland ter grootte van Texel met zo'n 370 kerken voor 400.000 bewoners. Malta is het braafste jongetje van de klas. Bij een bevolking die voor 98% uit rooms katholieken bestaat, accepteert ruim 70% procent de Roomse regels, hoewel 45% daarvan het er moeilijk mee heeft. Meer dan de helft ziet het huwelijk

als onontbindbaar, maar anderzijds is het burgerlijk homohuwelijk geaccepteerd. De Maltezer bisschop Charles Scicluna zegt verrast te zijn door de uitslag. Hoewel berichten uit Afrika en het Verre Oosten zo goed als geheel ontbreken, mag toch gezegd worden dat de uitslagen van deze Vaticaanse enquête betrekkelijk unaniem zijn wat betreft de vaststelling, dat de kerkelijke regelgeving inzake huwelijk en gezin te strak is en van een verouderde datum.

Basisboodschap

Het feit dat de vragenlijst overal verspreid is en door verschillende bisschoppen ook aan leken is doorgegeven, stemt hoopvol. Bij de totstandkoming van de encycliek *Humani Generis* had paus Paulus VI een commissie ingeschakeld die uiteindelijk de geboortepanning toestond, maar Paulus achtte deze stap toen te ver en koos voor een behoudende opstelling en zelfs een verbod. Paus Franciscus zal naar verwachting de conclusies milder formuleren. Kardinaal Christoph Schönborn van Wenen heeft gezegd dat de paus eigenlijk de Kerk al heeft veranderd. Zijn basisboodschap is: niet oordelen, maar goed kijken en zeer zorgvuldig luisteren. Voor Franciscus wordt deze dubbelsynode een soort testcase. Als hij zijn collega's weet te winnen voor deze ideeën, die leiden tot een hernieuwde pastorale praktijk en regelgeving, dan krijgt hij in de kerkgeschiedenis een plaats naast Johannes XXIII; zo niet, dan gaat de Kerk door met uit de geschiedenis te verdwijnen.

ONDANKS MEER BARMHARTIGHEID BLIJFT ONZE 'MOEDER DE KERK' TOCH **ONVERBETERLIJK**

Dat gelovigen over de hele wereld er problemen mee hebben om zich te houden aan de rooms-katholieke leer, komt meestal omdat ze ondoelmatig in deze leer geschoold zijn en doordat de cultuur doordrenkt is van relativisme. Aldus het 'werkdokument' voor de aanstaande synode van de bisschoppen (5-19 okt.) in Rome. Van dit document werd tevoren door veel katholieken verwacht, dat het een barometer zou zijn van wat men van de synode tegemoet mocht zien. Maar in feite versterkt het krachtig de kerkleer dat het huwelijk onverbreekbaar is, dat het beperkt blijft tot heteroseksuele paren en dat de partners bereid moeten zijn om kinderen te krijgen.

Tegelijkertijd zegt het document, dat de kerk met barmhartigheid moet reageren op de problemen die gezinnen hebben met sommige controversiële leerstellingen (zoals het verbod van echtscheiding en een tweede huwelijk, van anticonceptie en van een huwelijk van personen van hetzelfde geslacht) en dat de kerk "haar kinderen moet ondersteunen op het pad van verzoening."

Leerstellingen herformuleren

Op 26 juni publiceerde het Vaticaan dit 'werkdokument' voor de bisschoppensynode, waartoe paus Franciscus vorig jaar het initiatief had genomen. Deze synode is de eerste van twee; de andere wordt volgend

jaar gehouden. Beide synodes hebben een gezamenlijk thema: "De pastorale uitdagingen met betrekking tot het gezin in verband met de evangelieverkondiging." Het Vaticaanse Bureau voor de Bisschoppensynodes heeft ter voorbereiding dit werkdokument opgesteld na, in een ongebruikelijke raadpleging, aan alle bisschoppen verzocht te hebben commentaar te vragen aan priesters en leken. De afgelopen maanden heeft informatie over de synode de hoop gewekt dat paus Franciscus mogelijk overweegt om op verschillende terreinen veranderingen door te voeren in de kerkelijke pastorale praktijk, in het bijzonder wat betreft de toelating tot de communie van

gescheiden en hertrouwde mensen.

Toch schildert het document het komende treffen als een gelegenheid voor de prelaten om na te gaan hoe ze de huidige leerstellingen kunnen herformuleren, niet om de leerstellingen zelf te evalueren. Het werkdocument (in het Latijn *instrumentum laboris* genoemd, instrument van werk) stelt de hedendaagse cultuur verantwoordelijk

“Het werkdocument schildert het komende synode-treffen als een gelegenheid voor de prelaten om na te gaan hoe ze de huidige kerkelijke leerstellingen kunnen herformuleren, niet om die leerstellingen zelf te evalueren.”

voor het feit dat maar weinig katholieken bepaalde kerkelijke leerstellingen volledig aanvaarden. De antwoorden op de wereldwijd verspreide vragenlijst van de voorbereidingscommissie – toegestuurd aan alle bisschoppenconferenties om te inventariseren hoe katholieken tegen deze leerstellingen aankijken – waren volgens het document “eensgezind over de onderliggende redenen die het gelovigen moeilijk maken de kerkleer te accepteren.” Het noemt onder andere de volgende redenen: “het hedonisme; het relativisme; het materialisme en individualisme; de toenemende secularisering van de samenleving, kortom de voorkeur voor opvattingen

die leiden tot een overdreven en zelfzuchtige liberalisering van morele opvattingen.... en een cultuur die het maken van vaststaande keuzes verwerpt.”

Geloofsoverdracht

Het 85 bladzijden tellende document is bedoeld om te worden gebruikt door bisschoppen overal ter wereld om zich voor te bereiden op de synodes van 2014 en 2015. Het is gepubliceerd en ondertekend door kardinaal Lorenzo Baldisseri, secretaris-generaal van het Vaticaanse synodebureau.

Het is onderverdeeld in drie delen:

- een onderzoek naar de ‘kennis en acceptatie’ van de kerkleer door de gelovigen;
- een studie naar ‘de diverse uitdagingen en actuele vraagstukken’ waar gezinnen mee te maken krijgen;
- pastorale uitdagingen die samenhangen met ‘openstaan voor het leven’ en het opvoeden van kinderen.

Sommige passages gaan over specifieke praktijken zoals abortus, anticonceptie, het homohuwelijk, scheiden en hertrouwen. Op andere plaatsen wordt meer in het algemeen gesproken over geloofsoverdracht en de ruimere reikwijdte van de kerkleer over het gezin.

Van de prelaten die de synode zullen bijwonen wordt verwacht dat ze dit document bestuderen als voorbereiding op de opmerkingen die ze mogelijk willen maken tijdens de bijeenkomsten in oktober. Het maken van opmerkingen, zogenoemde interventies, is gewoonlijk beperkt tot vier à vijf minuten en de tekst moet tevoren ter inzage worden voorgelegd. Deelname aan de synode van 2014 wordt hoofdzakelijk beperkt tot de voorzitters van nationale bisschoppenconferenties. De synode van 2015 zal veel meer deelnemers kennen, want dan komen verschillende gekozen

vertegenwoordigers uit het bisschoppenbestand van ieder land.

Abortus en ongehuwd samenleven

Een van eerste onderwerpen waaraan het document refereert als een “kritieke situatie” in een katholiek gezinsleven is abortus. Het document maakt melding van de “ernstige bezorgdheid” die bisschoppenconferenties over de hele wereld hebben geuit over dit onderwerp: “Op diverse manieren lijkt de hedendaagse samenleving een doodscultuur te bevorderen als het gaat om ongeboorten en geeft ze blijk van onverschilligheid ten aanzien van het leven in het algemeen.” Bovendien “benadrukken veel antwoorden dat de dominante positieve houding ten opzichte van anticonceptie een negatieve invloed heeft op gezinsrelaties.” Tegelijkertijd spreekt het document ook over wat het noemt een ‘tegenspraak’ binnen de kerk zelf als het gaat om gezinswaarden en dat specifiek vanwege de nog steeds aan het licht komende gevallen van seksueel misbruik door priesters en vanwege het “weelderige leven” dat sommigen leiden. “Uit bijna alle delen van de wereld verwijzen de antwoorden veelvuldig naar de misbruikschandalen in de kerk (in het bijzonder pedofilie) en meer in het algemeen naar negatieve ervaringen met de clerus en andere personen.” “Seksschandalen”, zo gaat het verder, “verzwakken de morele geloofwaardigheid van de kerk aanzienlijk, vooral in Noord-Amerika en Noord-Europa.” Een deel van die tegenspraak wordt ook zichtbaar als leden van de clerus katholieken die gescheiden leven of gescheiden zijn ongepast behandelen. “De respondenten klagen erover dat mensen die uit elkaar of gescheiden zijn of alleenstaande ouders zich soms niet welkom voelen in de

parochiegemeenschap, dat sommige priesters star en ongevoelig zijn in hun benadering van deze mensen en dat, over het algemeen gesproken, de Kerk op diverse manieren wordt ervaren als een hen buitensluitende instantie." "In dit opzicht", zo vervolgt het document, "is er behoefte aan een open en positieve pastorale benadering, een die het vertrouwen in het instituut kan herstellen door het geloofwaardige gedrag van al zijn leden."

Het document gaat ook expliciet in op het ongehuwd samenleven, zeggend dat dat een "blijvende vormgeving" is geworden voor jonge stellen in Europa en Noord-Amerika. "Met het oog hierop moet iedere mogelijke pastorale reactie op deze situatie erop gericht zijn jonge mensen te helpen hun al te romantische ideeën over wat liefde is, namelijk intense gevoelens voor de ander, achter zich te laten en hen leren dat liefde juist een persoonlijk antwoord is aan de ander met wie je het gezamenlijk project van het huwelijk wilt ondernemen. Een project dat een groot mysterie zichtbaar maakt en een grote belofte in zich draagt."

Scheiden en hertrouwen

Het document wijdt maar liefst acht bladzijden aan het uit elkaar gaan, scheiden en hertrouwen. Het benadrukt verschillende keren dat de antwoorden van de respondenten wereldwijd melding maken van de pijn en het lijden van gescheiden en hertrouwde katholieken die te communie willen gaan. "Er zijn kerkleden die, zich bewust van hun buitenstaanderspositie, duidelijk lijden onder het feit dat zij geen sacramenten mogen ontvangen. Velen van hen voelen zich gefrustreerd en aan de kant geschoven. Anderen vragen zich af waarom andere zonden wel vergeven kunnen worden en deze niet." "In andere gevallen begrijpen deze mensen niet dat hun situatie

een reden kan zijn om niet te mogen deelnemen aan de sacramenten. Integendeel, zij geloven dat de kerk fout is door hun vormgeving van de relatie niet toe te staan. Deze manier van denken kan leiden tot de opvatting dat het weigeren van de toegang tot de sacramenten een straf is."

Hoewel het document over dit onderwerp geen duidelijke aanwijzingen geeft voor op handen zijnde veranderingen in de pastorale praktijk, zinspeelt het zijdelings wel degelijk op die mogelijkheid: "De Kerk moet zichzelf toerusten met pastorale vaardigheden die het mogelijk maken haar vergevingsgezindheid, goedertierenheid en toegeeflijkheid tegenover nieuwe verbintenissen te tonen."

Het document maakt ook melding van antwoorden die de benadering van de oosters-orthodoxe kerken aanbevelen. Deze staan gescheiden mensen toe kerkelijk te hertrouwen in een speciale ceremonie waarin de nadruk ligt op berouw over het eerdere huwelijk. "In het licht van deze suggestie moet wel worden opgemerkt dat in landen met een groot aantal oosters-orthodoxe christenen deze praktijk niet leidt tot vermindering van het aantal echtscheidingen", voegt het document daaraan toe. "Andere respondenten vragen opheldering over de vraag of de 'oplossing' gebaseerd is op een leerstelling of dat ze simpelweg een kwestie van tucht is."

Ongeldig huwelijk

Het document spreekt ook over het proces van ongeldigverklaring van een huwelijk. Het wijst erop dat sommige antwoorden aandringen op vereenvoudiging van het proces, terwijl anderen de huidige praktijk verdedigen. Als redenen om de heersende praktijk te handhaven worden genoemd "dat de kans

op fouten en onrechtvaardige behandeling toeneemt als het proces wordt vereenvoudigd en ingekort" en ook dat "de indruk kan worden gewekt dat de onverbrekelijkheid van het sacrament niet wordt gerespecteerd."

Verder meldt het document dat er respondenten zijn die vragen om een snelle en eenvoudigere procedure, waarin meer gezag wordt toegekend aan de lokale bisschoppen, waarbij meer leken lid kunnen zijn van de rechtbank die de uitspraak over de ongeldigverklaring doet en dat daardoor de kosten voor de scheidende partijen lager worden. "Het moet duidelijk zijn dat de Kerk in deze kwesties niet de houding van een veroordelende rechter mag aannemen, maar zich moet opstellen als een moeder die altijd klaarstaat voor haar kinderen en die hun kwetsuren verzorgt zodat die kunnen genezen." "De Kerk is geroepen om met grote vergevingsgezindheid manieren van begeleiding te vinden die haar kinderen kan ondersteunen op het pad van verzoening." "Met veel geduld en begrip moet zij deze mensen uitleggen dat het feit dat zij niet meer kunnen deelhebben aan de sacramenten niet betekent dat zij uitgesloten zijn van het christelijke leven en een relatie met God."

Homohuwelijk en anticonceptie

Het document bevestigt zonder enige nuance de katholieke afwijzing van zowel het homohuwelijk als niet-natuurlijke geboorteregeling. Over het eerstgenoemde onderwerp zegt het: "Iedere bisschoppenconferentie verzet zich tegen de herdefinitie van het begrip huwelijk. Sommige antwoorden raden wel aan om geen termen te gebruiken als homo, lesbo of homoseksueel om iemands identiteit weer te geven." Vervolgens stelt het vast: "Het wordt de grootste uitdaging om een pastorale praktijk te ontwikkelen die

de juiste balans weet te bewaren tussen enerzijds

het met compassie accepteren van mensen zoals ze zijn en anderzijds hen geleidelijk de weg wijzen naar authentiek menselijke en christelijke volwassenheid."

Het document besteedt zes bladzijden aan anticonceptie, waarbij het op sommige punten met kracht de pauselijke encycliek 'Humanae Vitae' verdedigt, die het praktiseren van niet-natuurlijke geboorteregeling door katholieken als zondig bestempelt. "De encycliek 'Humanae Vitae' blijkt een profetisch karakter te hebben gehad door herhaaldelijk

te wijzen op de onverbreekbare band tussen huwelijksliefde en het doorgeven van leven." Daarbij wordt geconstateerd dat de positieve aspecten van de pauselijke boodschap bij velen onbekend zijn. "Uit een groot aantal reacties blijkt dat de respondenten een relatie zien tussen de algemeen heersende opvattingen over anticonceptie en langzaam doordringende opvattingen over genderidentiteit die lijken te gaan leiden tot wezenlijke veranderingen in de opvattingen over mens-zijn. Dit inclusief de betekenis van het menselijk lichaam en de verschillen tussen de

seksen, ten gunste van ideeën over genderoriëntatie, tot aan verandering van seksuele identiteit toe." "Vanuit deze visie achten veel respondenten het nodig om verder te gaan dan een simpele veroordeling en met sterke en steeds herhaalde argumenten tegenwicht aan deze genderideologie te bieden die nu in veel westerse samenlevingen gehoor vindt." Om de kerkelijke argumenten tegen anticonceptie breder bekend te maken, wordt in het document voorgesteld dat parochies bijeenkomsten organiseren over methodes voor natuurlijke geboortepanning "in samenwerking met goedgekwalificeerde mensen uit zowel de medische wereld als de geloofsgemeenschap." Daaraan wordt de suggestie toegevoegd om "het onderwerp op te nemen in de seminarie-opleidingen, gezien het feit dat priesters nu soms onvoorbereid zijn als het hierover gaat en soms onjuiste en misleidende informatie geven."

DE GROTE KLOOF

Bestaat er zo iets als hoop? Liever niet. In oktober gaat op wens van de paus een wereldbisschoppensynode zich in Rome bezighouden met gezins- en seksualiteitsmoraal. Aanleiding daartoe is de grote kloof tussen de katholieke leer en de inzichten en gedragingen van de overwegende meerderheid van de mensen, ook van de katholieken zelf. Als een grote stap voorwaarts wordt nu bejubeld, dat het werkdocument voor de bisschoppen de problemen en uitdagingen niet mooier beschrijft dan ze zijn. Dat is heel terecht. De door de paus gevraagde informatie over de bisschopsconferenties en de gelovigen uit de hele wereld wordt breedvoerig samengevat. Maar de rangschikking van de uitdagingen – zoals kunstmatige bevruchting, geboorteregelmethode, echtscheiding en tweede huwelijk, wisselende relaties, huwelijk zonder trouwboekje, homohuwelijk – en de voorstellen hoe daarmee om te gaan, laten geen twijfel bestaan: de kerkelijke leer moet nog duidelijker overgedragen worden. Want de Kerk verdedigt de "objectieve natuurlijke orde" tegen een "cultuur van onverschilligheid", tegen het westerse individualisme en de privatisering van het gezin en de liefde. Er is slechts één "plan van God" voor het gezin: man, vrouw, kinderen – al het andere is ongeregelde. Daarom is er een pastoraal nodig, zo staat er letterlijk, "die erin slaagt te zorgen voor het juiste evenwicht tussen de barmhartige aanvaarding van de mensen en hun stap-voor-stap begeleiding naar een authentieke menselijke en christelijke rijpheid". Dat mensen na grondig overleg voor een andere vorm van relatie kiezen, omdat die meer aan hun verlangen voldoet – homoseksuelen bijvoorbeeld – daarvan hebben de schrijvers van dit document geen besef. Dat mag gewoon niet bestaan. Zo zal alles blijven zoals het is: de kerkleer – en de grote kloof.

Redacteur Hartmut Meesman in het veertiendaagse blad Publik Forum, 'kritisch, christlich, unabhängig' (11.07.2014).

Joshua McElwee schreef bovenstaande beschouwing voor het veertiendaagse Amerikaanse blad *National Catholic*

Reporter waarvan hij redacteur is. Hij was correspondent voor dit blad in Kenia, Japan, Duitsland en Italië en heeft verschillende persprijzen en 'awards' in de wacht gesleept. De laatste jaren is hij zich gaan toeleggen op religieuze en kerkelijke onderwerpen. Sinds 1 augustus jl. is hij benoemd tot NRC's Vaticaan-correspondent, met standplaats Rome.

© *National Catholic Reporter* - 040714

© *Ned. vertaling Mariënborg Magazine*

Nu tegenwoordig 37 procent van alle in ons land gesloten huwelijken na korte of langere tijd eindigt met een echtscheiding, kunnen we ons afvragen of de trouwbelofte van aanstaande echtparen om bij elkaar te blijven “tot de dood ons scheidt” nog wel reëel is. Zou het niet verstandiger zijn om een huwelijk-op-termijn te sluiten, een afspraak voor een bepaalde periode? Daarna zou dan gezamenlijk opnieuw kunnen worden bekeken of er nog een vervolg inzit. Zo niet, dan kan men er in alle rust mee ophouden “voordat de dood ons scheidt”. Het huwelijk kan soms beter korter zijn dan levenslang.

...VOORDAT DE DOOD ONS SCHEIDT

FOTO: HLA LEEUWARDEN

Er worden in ons land regelmatig resultaten gepubliceerd van onderzoeken en tellingen op het gebied van huwelijkspraktijk en -beleving. Een greep uit de grote hoeveelheid beschikbare cijfers: Er worden jaarlijks circa 85.000 huwelijken gesloten; daarvan eindigt in de eerste vijftien jaar 37% in echtscheiding (in de Verenigde Staten is dat 50%). In de voorbije halve eeuw is het aantal scheidingen verviervoudigd: van 6462 in 1950 naar 33.273 in 2012. Opvallend is daarbij de stijging van het aantal scheidingen bij ouderen. Van de 50- tot 60-jarigen gingen in 2000 circa 8700 mensen uit elkaar, in 2012 waren dat er 13.800; in diezelfde periode steeg het aantal scheidingen bij de 60- tot 70-jarigen

van 2000 naar 3700, bij de 70- tot 80-jarigen van 400 naar 750, en bij de 80- tot 90-jarigen van 40 naar 94.

Bij katholieken liggen de zaken wezenlijk anders. Het huwelijk wordt door de Rooms-Katholieke Kerk als onverbreekelijk beschouwd. Het eindigt pas, wanneer een van de partners overleden is. Onder meer door deze opvatting willen steeds minder paren na het burgerlijk huwelijk geen risico nemen door ook nog ‘voor de kerk’ te trouwen. In 2011 bijvoorbeeld hebben 3225 stellen dat nog gedaan, maar dat was slechts 4,6% van alle in dat jaar gesloten huwelijken. Ondanks de kerkelijke stelregel, dat mensen getrouwd blijven “tot de dood hen scheidt”, komen ook

daar gevallen voor waarin het beter is om te scheiden. De oplossing die daarvoor is bedacht, is dat de kerkelijke autoriteit het huwelijk ongeldig verklaart. Wereldwijd worden jaarlijks in de Rooms-Katholieke Kerk gemiddeld 70.000 huwelijken op deze manier toch gescheiden. Die autoriteit verklaart dan dat er nooit een huwelijk geweest is, bijvoorbeeld omdat de echtelieden op het moment van de huwelijksluiting niet wisten wat ze deden, of niet helemaal bij zinnen waren, of niet uit vrije wil in het huwelijksbootje stapten enz. Meestal is er niets waar van dit alles. Maar het redeneert makkelijk: als er geen huwelijk is geweest, is echtscheiding ook niet van toepassing en blijft de stelregel intact. Deze methode van

echtscheiding wordt terecht De Grote Leugen genoemd, en de Kerk dient zich daarvoor diep te schamen. Van de katholieken vindt 74% dat de kerken geen uitspraak moeten doen over echtscheiding en 65% keurt echtscheiding goed.

Vele eeuwen heeft de mensheid het samengaan en samenleven van een man en een vrouw, mede ook bedoeld om kinderen groot te brengen, aangeduid met een eigen woord, in het Nederlands ‘huwelijk’, ‘getrouwd zijn’. Voor wie in die jaren samen gingen leven zonder volgens de regels te trouwen, hadden we een apart woord dat nu in onbruik is: zulke mensen “hokten”. En dat was schande, doodzonde!

In de vorige eeuw is echter langzaam de overtuiging gegroeid, dat veel meer dingen moesten worden overgelaten aan de gewetensbeslissing van de mensen zelf. Soms volgden ook de kerken deze tendens, bijvoorbeeld bisschop Bekkers m.b.t. geboorteregeling. Zo konden ook in de man-vrouw relatie verschillende

varianten ontstaan en kennen we tegenwoordig als ‘burgerlijke staat’ naast het traditionele huwelijk ook: gewoon samenwonen, partnerschapsregistratie, Latrelatie, Bomvrouwen, draagmoederschap. En momenteel is wereldwijd de erkenning groeiend van het samengaan van mensen van hetzelfde geslacht, het homohuwelijk (jammer, dat er geen ander woord voor is uitgevonden, in plaats van ‘huwelijk’). Volgens onderzoeken vindt al ruim de helft van de Nederlanders dat het homohuwelijk bestaansrecht heeft en vindt 96% van de katholieken dat homo’s en lesbo’s vrij zijn om te leven zoals ze dat willen. En kerken moeten er geen uitspraken over doen, zegt 75 procent.

Maar het huwelijk is toch een van de zeven sacramenten, zal wellicht iemand zich nog herinneren van de godsdienstlessen. Sacramenten heetten daar de rituelen, waardoor Gods genadehulp wordt aangeduid en effectief ook gegeven. Speciaal ook op kernmomenten in het leven, zoals het doopselsacrament bij geboorte, huwelijksacrament bij

trouwen, priesterschapsacrament bij wijding, ziekensacrament bij naderend levenseinde.

Gezien het feit van één echtscheiding op elke drie huwelijken, lijkt dit sacrament echter zijn kracht een beetje te hebben verloren. Het zou misschien zinnig zijn om vast te stellen dat echtscheiding voor veel mensen ook een kernmoment is in het leven. Daarbij zou een passend ritueel ontworpen kunnen worden, voor het ‘sacrament van de echtscheiding’ (in het volgende artikel besteedt redacteur Leon Goertz daar aandacht aan – Red.).

Het bijzondere van het huwelijks-sacrament is, dat het als enige van de sacramenten niet door een kerkelijke functionaris wordt toegediend. Het zijn de huwendes die het aan elkaar toedienen, de kerk kijkt slechts toe, aldus de theologische theorie. Het is dus reëel om te spreken van ‘voor de kerk trouwen’ in plaats van ‘door de kerk’. Het is eigenlijk voldoende om ‘voor de ambtenaar van de burgerlijke stand’ te trouwen; die ceremonie hoeft niet in de kerk herhaald te worden.

Toen de huwelijksceremonie werd uitgevonden, hoorde bij de rituele formule ook het “tot de dood ons scheidt”. Maar in die tijd leefden de mensen op zijn best tot hun vijftigste. Dat was te overzien en te beloven. Tegenwoordig leven we meestal tot voorbij de tachtigste verjaardag, het aantal honderdjarigen neemt elk jaar toe. Is het nog wel verstandig voor een jonge vrouw of man om iets te beloven voor zo’n lange periode? Of moet de onverbreekbaarheid van het kerkelijk huwelijk in overweging genomen worden? En de mogelijkheid van een echtscheiding “voordat de dood ons scheidt”. Zou die bisschoppensynode daarover willen en mogen nadenken?

“Wat God verbonden heeft, kan de mens niet scheiden... Maar God wel!”

Een duurzaam ontwricht huwelijk zou pastoraal afgerond kunnen worden met een soort scheidingsviering. Je zou dat gerust sacramenteel mogen noemen.

WAARDIG OMGAAN MET GESCHEIDEN MENSEN

Het gevoel van waardigheid is de binnenkant van de mens. Dat is zijn zelfbewustzijn, zijn gevoel van eigen waarde, zijn eergevoel. Het is de stam van elke mens, iets heel intiem, de geestelijke ruggengraat. Daar hangt heel het psychische en sociale leven van af. Wanneer die stam aangetast is, is zijn medemenselijk functioneren ontregeld. Wantrouwen, agressie en depressie zijn uitingen daarvan. De waardigheid van zijn eigen persoon wordt haar/hem van kindsbeen bijgebracht. Langs deze kern bouwt een mens zijn leven op. Ook het aangaan van contacten met medemensen ligt in deze lijn. Alleen met personen die je in je eigen waarde laten, wil je optrekken op en die worden je vrienden. Vervolgens kan daaruit de keuze naar één persoon groeien die je vaste partner wordt. Ook die wordt om zijn waardeversterkende houding uitgekozen. Dat geldt dus over en weer. Ze verstevigen elkaars psychische ruggengraat. Zo wordt de van kindsbeen ontwikkelde waardigheid traditie en verder gedragen in gezamenlijke zorg en verantwoordelijkheid voor elkaar. "En

ze leefden nog lang en gelukkig", zo geldt het voor velen. Meer dan vijftig procent van de Nederlandse echtparen lukt dat doorgaans heel gevoeglijk.

Struikeling

Voor veel anderen geldt: Ze leefden wel lang, maar onderweg struikelden ze. Ze raakten van hun *à propos*. Door te groot egoïsme, door onvermogen, door ziekte, door onvoorziene omstandigheden kan men elkaars waardigheid niet langer waarborgen en voelt men zichzelf onwaardig behandeld,

verwaarloosd, geradbraakt en dreigt de ruggengraat helemaal gebroken te worden. Dan staat men voor de vraag: Ondanks al die ellende toch blijven kiezen voor deze partner? En wat dan met het gezegde: "Wat God verbonden heeft mag de mens niet mag scheiden?" Is men niet veel meer verplicht om uit eigen geweten op te komen voor de eigen waardigheid? Dat betekent dan scheiding. Dat is gauwer gezegd dan gedaan. Maar het wordt gedaan, ook in katholieke kringen, en wel duizenden keren. Dus ook door mensen die

jaren voordien feestelijk, dankbaar en uitbundig het sacrament van het huwelijk vierden, waarbij het heette dat hun verbintenis onontbindbaar zou zijn tot de dood hen scheidde. En wat gebeurt? Mensen scheiden dus ook al vóór hun dood. Dat mag kerkrechtelijk niet waar zijn, maar het is wel een werkelijkheid.

Jarenlang is men erg gelukkig met elkaar. Dan gaat er iets wringen. De partners zelf merken uiteraard als eersten dat er iets verandert. Men voelt dat de eigenwaarde wordt aangetast. Men piekert, mokt en praat erover met elkaar. Spoedig merken ook de eigen kinderen en de naaste familie dat er iets aan het verschuiven is. En als het verder kraakt, wordt ook de huisarts erbij betrokken. Verder komen er adviserende en hulpverlenende personen uit het maatschappelijk circuit aan te pas. Een veelvoud van personen die de verwickelingen meemaken en meelijden, en uiteindelijk opgelucht zijn wanneer de partners de knoop doorhakken en uit elkaar gaan. Want langer aan elkaar gebonden blijven was ook maar een ontrend gebeuren, waarbij de getroffen en maar doorgingen om elkaars onwaardigheid te beklemtonen.

Nieuwe genegenheid

Na dit relatiefiasco komen velen weer aan een nieuwe partner toe. Daardoor wordt hun geschonden waardigheid langzaam maar zeker weer geheel door de genegenheid en achting die ze voor hun persoon ondervinden. Na de geleden pijn van het donkere gat van de scheiding klautert de in zijn levensverhaal geblokkeerde persoon weer uit dat gat om samen met de nieuwe partner op verhaal te komen. Voor de burgerlijke samenleving is de nieuwe relatie de normaalste zaak van de wereld geworden en vaak zelfs erg voordelig. Want daardoor kunnen

bepaalde uitkeringstoestanden en maatschappelijke begeleiding met één klap de wereld uitgeholpen worden.

Maar naast deze toejuichende waardering is er één instantie die de vreugde om de nieuwe relatie fors kan verzuren. Dat is de katholieke kerk in zoverre zij rigoureuze de officiële huwelijkswetgeving van het kerkelijk wetboek blijft hanteren. Daarmee fluit zij de nieuw-gelukkigen terug en zegt: 'Ho, zeg, dat gaat zo maar niet! Je eerdere verbintenis geldt tot de dood je scheidt. Of eerst moet je eerdere verbintenis ongeldig verklaard worden, en wel vanaf den beginne.'

De juridische nietigheidsverklaring die in de kerk gehanteerd wordt om voornamelijk de fundamentalistisch gehanteerde bijbelse uitspraak "wat God verbonden heeft mag de mens niet scheiden" overeind te houden, is een versleten methode die meer wonden slaat dan goed doet. Ook uit de ingekomen beschouwingen voor de aanstaande bisschoppensynode blijkt duidelijk, dat die procedure niet meer strookt met de werkelijke beleving van oprechte gelovigen en beleidsmakers die hiermee te maken hebben. De tijd is nu rijp om deze procedure helemaal uit het pastoraal circuit te verwijderen. Een meer gepaste bewogenheid om de gescheiden mensen goed vooruit te helpen zou in liturgische vorm gestalte kunnen krijgen.

Scheidingsviering

Als serieuze mensen zijn we geroepen om eerlijk, gezond en waardig te leven. Een drievoudige opdracht die wel eens in zijn tegendeel verkeert. Want men maakt fouten, men blundert en wordt ziek en iedereen gaat dood. Maar geen nood. Voor al deze situaties heeft het pastoraat een antwoord: na de zwakte of zonde komt de biecht of boeteviering, bij ziekte is er troost

in de ziekenzalving, en bij het sterven hoort de uitvaartviering waarmee een helend rouwproces in gang gezet wordt. Allemaal opbeuringsrituelen die een mens goed kunnen doen. Bij dit genezingspastoraat voor aangeslagen mensen is één blinde vlek: het pastoraat voor de gescheidenen. Wel wordt groots de huwelijkssluiting gevierd en de daarop volgende huwelijksjubilea, maar wanneer iets misloopt, wordt het fiasco zoveel mogelijk weggemoffeld en doodgezwegen. Kerkelijk gezien zijn deze mensen dan buiten beeld geraakt. Deze versluiering is verkeerd. Ook hier zou veel verstopt verdriet pastoraal beter gehanteerd moeten worden. Dat zou kunnen door een duurzaam ontwricht huwelijk af te ronden met een soort scheidingsviering. Daarin kunnen elementen van vergeving, berusting, rouwverwerking en opluchting een plaats hebben en dat zou zelfs kunnen uitmonden in een feestelijk en dankbaar samenzijn rond de verzoenende Tafel van brood en wijn. Een viering in deze geest kan voor de direct getroffen en voor hun dierbaren en voor de plaatselijke gemeenschap een bezinnend en helend middel zijn om weer met frisse moed hun levensweg te vervolgen. Je zou dat gerust sacramenteel mogen noemen.

Zo bleven ook de volgelingen van Jezus niet bij het graf van de nederlaag zitten treuren; ze zagen de blokkerende steen weggerold en gingen vrolijk in zijn Geest op weg. En daarom noemden zij zich *mensen van De Weg*, nog voordat zij christenen gingen heten.

EINDE SPECIAL

HET CELIBAAT ALS KERKKNELLEND HARNAS

“De historische voordelen van een celibatair leven zijn achterhaald. Mensen die geacht worden een gemeenschap te leiden maar privé zelf nooit worden gecorrigeerd, blijken vaker dan gemiddeld een bijzondere kijk op de werkelijkheid te ontwikkelen. Van een priester in deze tijd wordt méér verwacht. Tot op de dag van vandaag lijken bisschoppen het tegenovergestelde te propageren.”

Dit citaat las ik onlangs in ‘De Roerom’, het alternatieve bisdomblad van ‘s-Hertogenbosch. Priesters die de mensen naar hun oordeel té nabij zijn, worden – niet zelden onbarmhartig – gedisciplineerd. Gaat het hier, mogelijk onbewust, over veel dieper liggende zaken die het onbuigzame verzet van onze kerkleiding in verband met het celibaat bepalen?

Veel mensen gaan er uiteraard terecht van uit, dat het geduldig uitwisselen van argumenten en het signaleren van innerlijke tegenspraken na kortere of langere tijd de gevestigde standpunten wel zullen ondermijnen. Zo’n houding past binnen de omgangsvormen van theologen, maar in de sociologie gaat men verder. Daar is men uit op het blootleggen van de structuren die de ‘logica’ van de ‘societas’, dus van de samenleving verklaren (‘socio’ en ‘logie’). Hoeveel malen hebben cursusleiders van veranderingsprogramma’s in grote organisaties niet herhaald: *If you want to know how things really are, try to change them!* – Als je wilt weten hoe de dingen werkelijk in elkaar zitten, probeer ze te veranderen! Pas door de taaie tegenstand tegen

verandering wordt duidelijk dat bepaalde gewoonten of regels er niet voor niets zijn. Zij horen tot de dragende structuren van zo’n bepaald type organisatie. Met het celibaat is dat ook zo. Zonder celibaat hadden we niet zo’n monolithisch dogmatistisch kerkttype.

De klerikale elite

In de seminaries, klein en groot, worden jonge mannen ingevoegd in de klerikale elite. En ze blijven daarna verder ingevoegd in pastorieën, kloosters en studiehuisen. In 2002 verscheen het boek van H. Kroon, *Pubers voor God – Het leven op een klein-seminarie in de jaren vijftig*. De historicus Willem Frijhoff merkte daarover op: “het maakt duidelijk dat heel veel verschillende levenspaden, die op het eerste gezicht aan persoonlijke keuzes te danken zijn, in feite op collectief aangeleerde en toegeëigende patronen teruggaan”. Wanneer het leven op het groot-seminarie ook daarbij beschouwd wordt, kan deze lijn nog verder doorgetrokken worden. De puberteit gaat immers bij zo’n gesloten opvoedingssysteem veel langer door. Juist in deze leeftijd fase zouden de emotionele en de verbeeldingsruimte van de jonge man gevuld moeten worden met wat het bijbelwoord zo mooi zegt: “Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten; hechten moet hij zich aan zijn vrouw, worden zullen ze dan tot

één vlees." (Gen 2, 24, Naardense Bijbel).

Maar juist déze invulling van emotionele en verbeeldingsruimte wordt allerwegen verhinderd en belemmerd. In plaats daarvan worden beide ruimten af- en omgebogen, gekanaliseerd en gevuld met de bindingen aan onze 'Moeder de Heilige Kerk' met

Tijdens de Acht Mei-manifestaties werd steeds aandacht gevraagd voor het celibaatsvrije kerkelijk ambt.

FOTO: AMB/MV

haar kalender (liturgische hoogfeesten, bepaalde heiligenfeesten, processies, rituelen, Mariadevotie), met de vertrouwdheid en warmte van haar symbolieken en grote verhalen, enzovoorts. Dat is dus niet met wat normaal is voor jongens van 12 tot 24 jaar. Veel geïnterviewden in genoemd boek stellen dan ook met de kennis van nu vast hoezeer zij bij het verlaten van de klerikale leefomgeving ontdekten dat zij – ook al waren zij de dertig of zelfs de veertig jaar al gepasseerd – in emotionele en erotisch-seksuele zin eigenlijk nog pubers gebleven waren: "Ik heb op latere leeftijd nog moeten leren wat seksualiteit inhield. Hoe lijfelijheid diende te worden ontdekt, hoe seksuele ervaringen dienden te worden geïntegreerd en hoe ik met vrouwen moest omgaan. Dit gemis is met name gebleken uit mijn reacties op onze eigen kinderen toen deze in hun puberteit verkeerden en hun eerste relaties inoefenden". Vele anderen zeiden dit eveneens of zouden dit kunnen nazeggen.

Uitbraak uit het harnas

Eind jaren zestig ontwierpen de Nederlandse bisschoppen in de euforie van het 'nieuwe Pinksteren' (Johannes XXIII), vrucht van de conciliejaren, een meer open opleidingsroute naar de kerkelijke ambten. Toen echter waren het Vaticaan en met name paus Johannes Paulus II er meteen bij om deze poging een halt toe te

roepen. Zij wilden de vanaf het Concilie van Trente (16e eeuw) beproefde seminarieroute behouden. Maar de beslotenheid daarvan is in onze moderne maatschappij met vrije pers, televisie en internet slechts met grote moeite te handhaven. Waarom kozen zij hier toch nadrukkelijk voor?

Deze opvoedingslijn had bewezen prima te passen bij het ideaal van een volkomen toegewijde clerus. Een zó toegewijde clerus werd nodig geacht om een sterk dogmatistisch vormgegeven kerktype te handhaven te midden van een vijandige omgeving. Zo'n vijandigheid was eerst de wereld van de Reformatie, toen die van de Verlichting, nu die van de secularisatie. Deze toewijding aan onze 'Moeder de Heilige Kerk' wordt niet alleen gegarandeerd doordat de emotionele en belevingsruimte van de jongeman voor het leven gevuld worden met diep insnijdende banden. Daar bovenop komen nog de vestiging van negatieve ethische sancties op seksualiteit in het algemeen en op eigen seksuele handelingen van de priester in het bijzonder. Mocht hij ooit los willen en durven uitbreken uit dit harnas, dan gaat dit gepaard met gewetensangsten en moedige eigen oordelen en besluiten. Soms al daaraan voorafgaand, soms in samenhang daarmee gaat hij ook het dogmatistische kerktype relativiseren. Want zijn eigen persoonlijkheid is aan het groeien.

Eigen uitwegen

En wanneer die uitbraak uit het harnas niet ontstaat? Dan zoekt de natuur, sterker dan de leer, eigen uitwegen, zelfs ondanks de daarmee aan te richten beschadiging van medemensen. Dat hebben de in-trieste berichten over seksueel misbruik wel duidelijk gemaakt. Maar blijkbaar is het behoud van het actuele kerktype belangrijker dan het openlijk beleidsmatig onderzoeken van deze verbanden. Hoewel: de nieuwe paus heeft gezegd, dat constructieve voorstellen van concrete bisschoppenconferenties waarbij de priesterwijding van gehuwden aan de orde is, wat hem betreft bespreekbaar kunnen zijn. Maar hij kijkt dan ook door de bril van de herder. Het huidige kerktype lijkt bij hem minder prioriteit te hebben.

DE DOCHTER DIE NIET GEBOREN HAD

We waren in een bus op weg naar het noviciaat van de Priesters van het Heilig Hart. Zesendertig jonge mensen. Vol idealen en bereid om offers te brengen; met het doel om priester te worden in een verwarde wereld en medemensen te helpen in een gelovig bestaan. In het klooster verdween

diezelfde avond onze burgerkleding en de volgende tien jaar liepen we in het lang en zwart. De priesterwijding bekroonde voor vierentwintig van ons de lange opleidingsjaren en we zwermden uit over de wereld. In missies, onderwijs, liefdewerken en parochies. Vol goede moed, met het Tweede Vaticaanse Concilie als richtsnoer.

Nu vieren nog slechts zes mensen van deze groep het zestigjarig jubileum van hun professie. Een feestelijk gebeuren dat veel gedachten en herinneringen oproept. In de meest woelige tijd van kerk en maatschappij na de Tweede Wereldoorlog hielden zij vast aan hun roeping. Zij zijn een klein getal getrouwen in een slinkende groep kloosterlingen en de vraag mag gesteld worden of hun keuze de goede was. Want zestig jaar geleden waren we met zesendertig jonge mannen op dezelfde weg, maar waar bleven de anderen? En waarom? Waar was de inspiratie van de jaren zestig gebleven? Was die wel verdwenen?

In de verwarring van die jaren werd het voor velen duidelijk dat niemand op de gekozen weg verder kon gaan. Natuurlijk het waren optimistische tijden met als thema het Volk Gods, waardoor priesters en kloosterlingen in een ander perspectief kwamen, maar dat leidde tot grote veranderingen. De onderscheidende kleding verdween, we gingen de liturgie samen vieren, het biechten veranderde grondig door andere morele opvattingen. Kleinseminaries sloten en het Sint Franciscus Liefdewerk in grote steden kwam in handen van sociaal-maatschappelijke werkers.

Dan waren er de dramatische gebeurtenissen in Congo met de gruwelijke moord op enkelen van onze groep. De politieke val van Allende in Chili betekende voor weer andere klasgenoten daar een nieuwe rich-

MOGEN WORDEN

ting. En vooral de houding tegenover de seksualiteit maakte een grote zwaai. En we verwachtten het priesterhuwelijk.

Binnen onze congregatie (Priesters van het Heilig Hart, Latijnse afkorting: SCJ) bleven de gewijzigde inzichten niet zonder gevolgen. De vrome Heilig Hart-verering kreeg een andere invulling, die meer aansprak in deze tijd. Werkgebieden veranderden en veel SCJ'ers kwamen op eenzame plekken terecht in parochies. De tijd veranderde zo snel dat de congregatie geen vat kon krijgen op de situatie. Het aantal uittredingen veroorzaakte veel pijn en verdriet en waardevolle medebroeders verdwenen naamloos.

De zes feestelingen kozen deels voor vernieuwende inzichten, deels bleven ze op hun eerder ingeslagen weg verder gaan. Anderen gingen voor een huwelijk omdat zij – oorspronkelijk wonend in een kloostergemeenschap – in eenzaamheid terecht waren gekomen en vanuit die situatie opnieuw hun levensideaal vorm wilden geven. Zij kwamen in onderwijs en maatschappelijke instellingen terecht. Een enkeling bleef ongelukkig en weer anderen bewandelden in stilte de derde weg. Zo is ieder op een andere plek terecht gekomen en verloor men elkaar uit het oog. Was de start aan het begin niet goed geweest? Wij kozen voor het priesterschap, maar namen de drie kloostergeloften en de Heilig Hart-devotie op de koop toe. Dat gold voor meerderen. Met de novicemeester besprak ik de problematiek van het celibaat. Het zwaarste was voor mij dat ik geen kinderen zou kunnen krijgen. De novicemeester zei dat het nu eenmaal een offer was dat ik zou moeten dragen. Mijn dochter Esther zei later, dat zij dan niet geboren had mogen worden. Maar ze is welkom net zoals alle bekende en onbekende priesterdochters en zonen. Wat een rijkdom! De Kerk, geschrokken door de gevolgen van de moderne inzichten, remde vele tientallen jaren de ontwikkelingen af, terwijl de SCJ vernieuwde. Inmiddels is er van de groep van zesendertig weinig overgebleven. Veel klasgenoten zijn gestorven, en de nu ruim tachtigjarigen hebben allemaal hun werk allang verlaten en de gehuwde medebroeders houden zich bezig met hun kleinkinderen. De zes SCJ'ers genieten hun welverdiende rust in de laatste overgebleven kloosters.

De keuze van het begin was voor iedereen goed, maar we werden ingehaald door de tijd die door de Kerk als een traag bewegende organisatie niet goed is opgevangen. De huidige paus Franciscus zou mogelijk voor

aanpassingen kunnen zorgen, maar hier en daar zijn nog meer signalen. Enkele maanden geleden was er een symposium in Eindhoven waarbij veel kloosteroversten van priester-, broeder- en zusterkloosters vertegenwoordigd waren. Het thema was "kloosterleven vandaag". Wat doe je als gemeenschap wanneer een jonge man of vrouw bij de kloosterpoort aanklopt? Een van de sprekers betoogde dat gastvrijheid dan op zijn plaats is en er geen afspraken over duur van de verbintenis en plaats in de kloosterlijke hiërarchie gedaan worden. Het hele symposium ademde de gedachte dat kloosterleven niet meer voor eeuwig maar ook tijdelijk kan zijn. Een mooie gedachte die toch veel haken en ogen kent. Sommige orden en congregaties hebben al een soort derde-orde-leden, oblaten, een leken-'familie' of 'vrienden van'. Of kloosterleven nog zinvol is in deze moderne tijd, werd in Eindhoven niet duidelijk. Wel is het zo, dat tegenwoordig ook jongeren graag een week in een klooster verblijven om tot rust te komen in deze jachtige samenleving. De vraag blijft echter: wie vormen dan de blijvende harde kern in een tijd dat zelfs leken bestuurlijke taken gaan overnemen. Deze ontwikkeling hadden we vroeger niet kunnen voorzien. Interessant is dat enkelen van ons een tijdelijke kloosterbinding *avant la lettre* al in praktijk hebben gebracht.

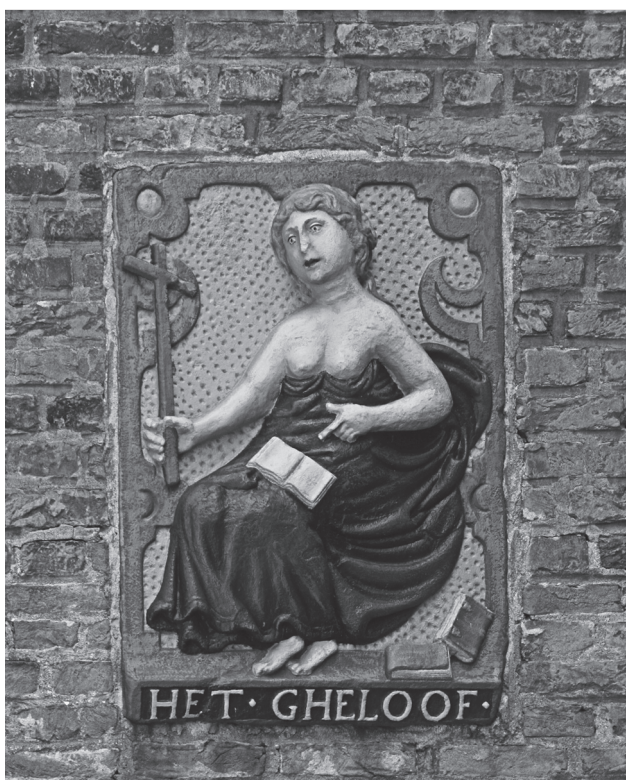
Zestig jaar geproft en allemaal ruim vijftig jaar priester. Het zijn voor ons, de klasgenoten, allemaal onvergetelijke momenten die ons leven bepaald hebben. Ben je uitgetreden omwille van het verplichte celibaat? Het is niet alsof je een vak van je afschudt, de keuze voor deze levensstaat is ingrijpender. Zoals mijn dochter opmerkt, dat zij en anderen het nog steeds aan ons merken waar wij mee begonnen zijn. Zestig jaar geleden hebben we een stap gezet die bepalend werd voor ons hele leven. We gedenken het met weemoed en met respect voor ieders keuze.

De foto bij dit artikel toont niet de genoemde dochter.

PLEIDOOI VOOR EEN EIGENTIJD'S CREDO

Aggiornamento is ooit een enthousiasmerend woord geweest in het westers christendom. Met dat woord heeft Johannes XXIII de christelijke wereld in beweging gebracht. Hij zag de noodzaak om de kerk weer bij de tijd te brengen na zoveel eeuwen van conservering. Eigenlijk gaat het hier om inculturatie in de ruime zin van het woord: integratie in de wereld van de 21ste eeuw. Er is werk van gemaakt om het woord in daden om te zetten: vanuit verre middeleeuwen kwam de kerk weer een paar eeuwen verder. Maar ze heeft nog een lange weg af te leggen voor ze is aangekomen bij punt-NU.

Muurplastiek in Gouda.

FOTO ARCHMV/LVG

Vooral op het gebied van de liturgie werden grote stappen gezet. Men hoopte op en werkte aan een frisse vernieuwing, een liturgie waarin de mens zich tot zijn troost en bezieling zou kunnen uitdrukken in de verschillende ervaringen van het leven. De liturgie deed afstand van de geheimtaal van het Latijn en koos voor de verstaanbaarheid van de volkstaal. Maar *aggiornamento* was voor sommige pausen, de curie, veel bisschoppen en grote groepen behoudende katholieken ook een woord dat weerstand wakte en dat hen bewoog om de oude waarden, zoals ze ooit geformuleerd waren, onveranderd in stand te houden. Vanuit Rome kwam er verzet en vertraging. Juist in de liturgie groeide het aantal regels en beperkingen, soms ging dat tot een scrupuleus gebruik van bepaalde woorden. Het maakte haast een magische indruk. De mogelijkheden van een vernieuwde liturgie werden totaal gefrustreerd.

Heel andere geloofsinhoud

Velen hebben de hele dogmatische geloofsleer in vraag en antwoord nog van buiten geleerd in de catechismus. We wisten niet eens waar het over ging. We spraken het ook uit in "de twaalf artikelen des Geloofs" en zongen het in de kerk met de woorden van het onverstaanbare Credo.

Op dit inhoudelijke vlak nog niet veel vernieuwd. Mij zijn geen officiële veranderingen of bijstellingen bekend van ooit gedane dogmatische formuleringen. Om de kerk bij de tijd te brengen in dit opzicht zullen wij onze stem moeten laten horen: wij zijn de kerk!

Intussen heeft een Belgische jezuïet, Roger Lenaers, met groot geduld en scherpzinnigheid het dogmatische systeem onder de loep genomen en is hij – zonder ketter te worden – tot een heel andere geloofsinhoud gekomen. Hij heeft erop gewezen dat met de groei van onze kennis van de natuur en van de natuurwetten de concrete macht van God is uitgebannen. Vanuit een bovennatuur kan er niet worden ingebroken in de autonome natuur.

Hoe wij in onze wereld op het punt-NU zijn aangekomen, is na Darwin in zijn volledige consequentie duidelijk geworden. Met

de evolutieeler worden opvattingen over God als schepper en bestuurder afgewezen. In de evolutie wordt alles door het toeval geregeerd en niet door God. Het beeld van God is daarmee essentieel veranderd. Er blijft zeker ruimte voor God. Ik ben daarin zo stellig, omdat ik hierin gesteund wordt door Hans Küng en ook door een van de grote geleerden uit de kring van de evolutie, Stephen Gould. Maar we zijn ons wel vragen gaan stellen bij alle vroeger gedane geloofsuitspraken over God.

Lenaers wijst er in de inleiding op zijn boek "Op verkenning in een nieuw land" op dat we "respectvol afscheid moeten nemen van de dogmatische uitspraken van de vier concilies van de vierde en de vijfde eeuw, met als gevolg dat zo centraal geachte geloofswaarheden als de incarnatie en dus de goddelijke natuur van Jezus van Nazaret of "zijn wezenseenheid met de Vader" (Nicea, 325) en de daarop steunende triniteitsleer (Constantinopel, 381) hun bindende kracht verliezen". Ik wil het betoog van Lenaers niet overdoen en verwijs graag naar zijn twee brochures die in 2000 en 2002 zijn verschenen met als titels: 'De droom van Nebukadnezar' en 'Uittocht uit oud-christelijke mythen'. De opvattingen die hij daar aan zijn kritiek onderwerpt zijn vreemd en onbegrijpelijk geworden en worden dus door hem verworpen. Het was de formulering van de geloofsinhoud in de context van het denken van die tijd.

De auteur heeft het niet bij een afwijzing gelaten, hij heeft ook de contouren getekend van een nieuwe leer; zie zijn boek: "Op verkenning in een nieuw land". Zie ook zijn Credo, in een apart kader bij dit artikel. In dat boek geeft Lenaers de weg die we in deze tijd zouden kunnen gaan. En dat is een boeiende en zeer religieuze weg!

Wat geloven wij eigenlijk?

Maar het is van belang eens na te gaan wat we eigenlijk geloven. Ik stel een paar vragen:

- Is God "schepper van hemel en aarde"?
- Wat moeten we aan met de stelling van 'één God in drie personen'?
- Kunnen we spreken van Gods voorzienigheid en Gods ingrijpen in de ontwikkeling van de wereld en wat moeten we dan aan met al het kwaad?
- Is Jezus van Nazaret geboren uit een maagd?
- Is Jezus van Nazaret God en mens?
- Is Hij waarlijk verzezen?
- Is er in de eucharistie sprake van 'transsubstantiatie', een bizar woord, dat betekent dat brood en wijn veranderen in het lichaam en bloed van Jezus.
- De bijbel Gods woord: hoe moet ik dat verstaan?

Deze en dergelijke vragen dringen zich aan mij op en ik hoor dat ook anderen ermee zitten. In de kerk wordt er niet

**Ik geloof in God, oneindige Liefde,
die zich op verbijsterende wijze uitdrukt
in de evolutie van kosmos en mensen.
En in Jezus, onze Messias,
zijn unieke menselijke evenbeeld,
geboren uit menselijke ouders,
en toch geen mensenwerk,
maar volledig vrucht van Gods
reddingsinitiatief.
Die de weg van lijden en dood gegaan is,
gestorven is en begraven,
maar niettemin in volheid leeft,
want volkomen opgegaan in God
en daardoor een onbegrensde kracht ten
goede geworden,
die de hele mensheid tot haar voltooiing zal
brengen.
Ik geloof in de inspirerende werkzaamheid
van de Geest,
die Gods scheppende levensadem is,
en in de wereldwijde gemeenschap
waarin Jezus Christus verdere leeft.
En in Gods aanbod ons te genezen
en ons te herscheppen tot (eindelijk) mensen.
En in de goddelijke toekomst van de
mensheid,
een toekomst van leven.**

Roger Lenaerts: "Op verkenning in een nieuw land", blz.175

EEN ANDER KATHOLIEK GELUID

Max Wieselmann, directeur van 'Een Ander Joods Geluid', houdt veel van Israël. En omdat hij veel van Israël houdt is hij erg gelukkig met de maatregelen van de Europese Unie tegen de staat Israël die als doel hebben haar nederzettingenbeleid te verlammen. Eén zo'n plan is om het Associatieverdrag met Israël op de lange baan te schuiven. Zo juicht hij ook de acties toe van afzonderlijke lidstaten van de EU, zoals hier in Nederland duidelijk labels bevestigd worden aan de producten uit Israël, zodat de consument duidelijk kan zien of die uit het land zelf komen of uit de nederzettingen. Door deze maatregelen, zo vindt hij, behartigt Europa het belang van Israël: immers hoe meer er in de nederzettingen wordt gebouwd, des te kleiner wordt de kans op een onafhankelijke Palestijnse staat, waardoor onherroepelijk het voortbestaan van de staat Israël op den duur zelf in gevaar komt.

Genoemde maatregelen zijn voor Israëls eigen bestwil. Maar ja, het punt is natuurlijk dat de huidige rechts-nationalistische regering vooral uit hardliners bestaat die principieel een Palestijnse staat verwerpen en annexatie van Palestijns gebied bepleiten. Het nederzettingenbeleid is ideaal daarvoor. Welnu, Wieselmann vindt dat daar een prijskaartje aan mag hangen.

Of het nou komt doordat onze oude vertrouwde Jezus ook uit die streek komt ... maar toen ik het bovenstaande hoorde, dacht ik onmiddellijk aan de hardliners van onze kerkleiding bij wie je eenzelfde soort fundamentele onwil ziet om de kerk van Jezus als een kerk van ons allemaal te zien. De ene na de andere oprechte vraag vanuit de basis om minstens gehoord en, als het even kan, gekend te worden bij het uitzetten en bepalen van structurele lijnen voor de toekomst, is toch lucht voor de heren! Voor hen doen bestaande, natuurlijk gegroeide geloofsgemeenschappen aan de basis gewoonweg niet mee. Voor hen bestaat maar één ding en dat is hun eigen dichtgetimmerde en klerikale visie op kerk. Met het gevolg dat ze rustig doorgaan met het plompverloren nederzetten van wereldvreemde structuren die alle leven aan de basis in de kiem smoren. Dit soort 'nederzettingen', doen u die ook niet denken aan kolonisatie?

Vandaar mijn vraag: mag er aan deze kolonisatie, zoals aan die van de staat Israël, ook geen prijskaartje hangen? Gezonde en goed doordachte vormen van boycot van een beleid dat de kerk stuk maakt, komt de kerk uiteindelijk ten goede. Van niemand anders dan van Rowan Williams in zijn bestsellerboek 'Geloof in de publieke ruimte' ken ik zo'n overtuigend pleidooi voor de noodzaak dat een bestuur (van een land of van een kerk) met de minderheidsgroeperingen binnen haar gelederen, in alle vrijheid, vanuit zichzelf, en van harte, per se, in gesprek MOET gaan wil het ooit met dat land of die kerk goedkomen. Wat jammer toch dat Williams maar aartsbisschop was van de Anglicaanse Kerk! Voor onze excellenties behoort hij dan niet tot de enige ware kerk van God op aarde. Waarom zou je je dan iets van de mening van zo'n man aantrekken?...

Huub Schumacher

over gesproken, maar gaat men door alsof er niets is veranderd.

Ik denk dat leiders in de kerk van hoog tot laag er niet langs kunnen met de gelovigen over deze ontwikkelingen door te praten. Misschien kan ik beter zeggen: ik vind dat ik al een hele stap verder ben als er een beetje anders over God en Jezus gesproken wordt dan we gewend zijn te horen. Dat kan ook op een indirecte manier gebeuren. Onlangs was ik in de abdijkerk van Heeswijk. De abt besloot zijn preek met een citaat van Einstein, dat deed mij goed. "Als we bidden tot God zal daardoor de wereld niet veranderen. Wij zelf zullen dan andere mensen worden en zo zal de wereld veranderen." Uit dit citaat spreekt een ander godsbeeld dan waarmee ik ben grootgebracht. De God die zich laat bidden om in te grijpen maakt plaats voor de verantwoordelijke mens, zoals ook verkondigd werd door Jezus van Nazaret. Zo zou Gods volk met kleine stapjes in een andere richting gevoerd kunnen worden: verkondig een ander Godsbeeld.

Een eigentijds credo?

Het oude, eerbiedwaardige Credo, ook wel genoemd de geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel, naar de twee concilies uit de vierde eeuw, is een zeer hooggeachte tekst. De traditie van deze tekst stelt de wetenschap voor grote problemen, maar dat is nu niet aan de orde. We spreken daarin een formule uit die in de vierde eeuw met grote

inspanningen is geformuleerd door de kerkvaders, maar ook keizer Constantijn heeft er zich mee bemoeid en zoals we weten niet zonder politieke bedoelingen. Alle filosofie is aangewend om alles afdoende af te timmeren. En deze taal uit die tijd, in de filosofie van die tijd, spreken we uit om in de 21ste eeuw onze instemming te tonen met het evangelie! Alsof er sindsdien niets meer is gebeurd en alsof er nooit een Verlichting is geweest en er nooit een evolutie is aangetoond. Misschien zouden wij, terwijl we de woorden van het Credo haast mechanisch zingen, ons geloof innerlijk op een andere manier kunnen belijden, die beter past bij het geheim dat nooit te vangen is in filosofische taal. En waar de taal van vroeger voor ons geen zeggingskracht meer heeft zouden we misschien beter kunnen kiezen voor hedendaagse samenvattingen van ons geloof.

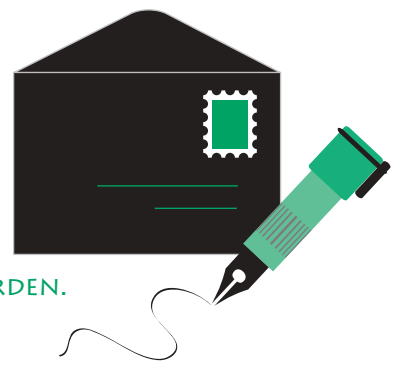

De auteur was tot zijn huwelijk in 1974 lid van de congregatie van de Missionarissen van de H. Familie. Hij studeerde klassieke talen en was gedurende 25 jaar leraar aan het Maurickcollege in Vught. Hij is als vertaler verbonden aan het Augustijns Instituut in Eindhoven.

Een Credo in 20 reliëfs; hoofdtoegangsdeur van de Maria Hemelvaart-kerk in Marienthal/Hamminkeln (D)

FOTO: ARCHMV/LVG

PER POST OF E-MAIL VERWELKOMT DE REDACTIE REACTIES EN BIJDAGEN VAN DE LEZERS. ZIJ BLIJFT EVENWEL HET RECHT HOUDEN DEZE AL DAN NIET OF SLECHTS GEDEELTELIJK TE PLAATSEN. EN PLAATSIING BETEKENT NIET PER SE DAT DE REDACTIE MET HET GESCHREVENE INSTEMT. IDEALE LENGTE: 200 À 300 WOORDEN.

IN VUUR EN VLAM

Graag geeft ondergetekende nog zijn gedachten over 't Mariënburgcongres van vorig jaar te kennen. Het was een nuttig en leerzaam samenzijn.

Wat eens 'n laaiend haardvuur was, geworden tot gloed onder d' as, heeft honderden naar 't congres gelokt, met bezielde sprekers bevolkt. Stille onder 't verkoelde hout liet menigeen wis en waarachtig koud, één en al oor voor welbespraakte redenaars, gespannen aandacht van de luisteraars.

Aangewakkerd vuur, niet te doven, komt van binnenuit en nie van boven, kerkelijke leiders ontbreken zowaar, da's spijtig, nie wonderbaar. Fusie en sluiting, beladen knelpunten, nie om ermee te stunten, gooi de deuren open voor Jan, Riet en Klaas, dat de stormwind de as weer wakker blaast!

't Is paus Franciscus vurige wens –'n geboren en bevlogen mensen-mens –: "Ga naar buiten, naar de gehandicapte mens"; je trekt gewis ontelbare fans. Heb liefdevolle aandacht voor elkaar, da's evangelisch pastoraal, zoekend inspiratie en vernieuwing, verlangend

naar geestelijke verdieping.

't Is de heilige Geest die onze ijver aanstuurt, Mariënburg dat in de juiste richting stuurt, dankzij de 'gloed onder d'as' verschenen, ging ieder in vuur geraakt weer henen.

Harry Dumoulin, em.pastor, Herpen

EEN EIGEN 'ONZE VADER'

In het laatste magazine van *Mariënburg* stond op blz. 7 'Op de keper', een stuk over het Onze Vader. Over dit gebed heb ik verschillende retraites gegeven. Dat kwam vooral doordat ik het volgende boek tegenkwam: "Het onzevader – Spiritualiteit vanuit het gebed van Jezus" door Reinhard Körner. Hij is een karmeliet en heeft zich gedurende ongeveer twintig jaar beziggehouden met dit gebed. Ik vond dit boek een belangrijke bijdrage rond een gebed dat op de hele wereld bekend is, in meer dan twaalfhonderd talen werd vertaald en dat gebeden wordt door protestanten, orthodoxen, katholieken, anglicanen en leden van alle christelijke gezindten.

Op het eind van het boek daagt de auteur je uit: Zou jij nu jouw 'Onze Vader' willen maken, zodat je het vertaalt in jouw woorden? Dat heb ik geprobeerd. Wel ben ik dicht bij zijn uitleg gebleven en heb ik de voornaamste noties die in dit boek werden verwerkt en die mij erg

VOORLICHTING

In de jaren zeventig werd de hernieuwing van de doopbeloften vervangen door schoolverlatersdagen met een religieus tintje. Naast dans en spel werd ook aandacht gegeven aan seksuele voorlichting voor beginnende pubers. Dat werd dan meestal in handen gegeven van een vreemde pater. Ik zat in die rol. Toch vertrouwden de ouders in de Peel dat niet erg. Daarom was er de avond tevoren een bijeenkomst met de ouders over de te bieden voorlichting.

Ik had de beschikking over een reeks niets verhullende dia's die ik groot op een flink scherm vertoonde. Na de televisietoespraak van bisschop Bekkers was veel mogelijk. De ouders zaten stil op hun stoel naar de zwart-wit afbeeldingen te kijken. Tot een vrouw aarzelend een vraag stelde: "Kunt u het scherm niet wat dichterbij zetten?" (De voortplantingsorganen waren dan niet zo groot en kwamen minder bedreigend over...).

Enkele jaren later was er weer zo'n avond. De ontwikkeling in de Peel ging erg snel. Er was nu een ontspannen sfeer en de ouders praatten ook met elkaar. Opnieuw vertoonde ik de reeks bekende beelden. Nu was er opnieuw een vrouw die een vraag wilde stellen, niet aarzelend, maar duidelijk: "Waarom draait u er geen muziekje bij?" zei ze. "Waarom zou ik dat doen?" vroeg ik. "Omdat wij het ook doen met een muziekje erbij."

LLL

aanspraken, in ‘mijn’ hertaling van het Onze Vader opgenomen. Hier volgt het: (N.B. ‘U’ en ‘Uw’ kan vervangen worden door ‘jij’ en ‘jouw’).

Abba, onze vader en moeder, U bent in de hemel
en – verborgen – aanwezig op aarde.
Dat Uw Naam: Wezer, in de oproep: Wees er !
door U en door ons wordt geleefd.
Dat Uw wil, zoals die gebeurt in Uw hemelrijk,
ook zo op aarde mag gebeuren, in Uw Rijk midden onder ons.
Geef ons brood dat we zo nodig hebben: het gewone dagelijkse
brood,
het brood van de dankzegging en het brood van Uw Woord.
Vergeef ons onze liefdesschulden
zoals ook wij elkaar onze schulden kwijtschelden.
Schenk ons Uw Geest van Liefde, die ook de Geest van Jezus is.
Laat ons niet bezwijken voor de bekoring,
en behoed ons in de beproeving, haal ons weg uit kwaad en
lijden,
want van U is het koninkrijk en de kracht
en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen.

Zr. Angela Put, Bergen (NH)

GODSBEELD IS MENSBEELD?

Hierbij mijn reactie op *Mariënborg magazine* van juni 2014. Wellicht spreekt het jullie aan. Met vriendelijke groet.

Over de onzichtbare God wordt heel wat gediscussieerd. Het beeld van God is een woordbeeld van een mogelijke voorstelling en is niet feitelijk. Je kunt er in principe alle kanten mee op. Toch wordt er weinig naar de inhoud van het woord ‘God’ gevraagd. Maar als je het verbindt met het mensbeeld dat concreter is, dan worden de mogelijkheden veel beperkter. Als gesteld wordt dat de mens door God geschapen is als een beeld van God en op hem gelijkend. Dan moet er een sterk verband zijn tussen die twee omschrijvingen.

Blijft over het probleem van de verschillende interpretaties van woorden. Zoals God als de Almachtige. Dat wordt al gauw ingevuld als de macht van de dictator, degene die het voor het zeggen heeft en alles bepaalt naar zijn voorkeur. Die onzichtbaar op grote afstand staat en daardoor soms angst en verzet oproept. Het wordt niet zo gauw verbonden met de macht van de liefde, dat is de macht van het leven geven; die nabij is, die steun geeft en bemoedigt.

Wat geloof je dus? Wat is jouw visie op God? Wat beleef je als je dat woord ‘God’ hoort of zegt? De zekerheid van de feiten zoals je die zijn geleerd of de eigen levengevende interpretatie die tevens je eigen opdracht is om leven te geven aan anderen en daardoor aan jezelf. Bemin de naaste als jezelf, staat er in de bijbel.

Mijn visie op God is een gebeuren: *God is het verlangen van de mensheid naar verbondenheid in liefde.*

Alle mensen verlangen naar een beter leven. Voor de uitvoering daarvan is God afhankelijk van de mens. Dat verlangen is er altijd, ook al geloof je er wel of niet in. Bij de mensheid horen de mensen die vóór ons

leefden en die na ons komen. Verbondenheid in liefde is een levensopdracht om samen te genieten van het goede leven en je door het ervaren van teleurstelling en verdriet niet te laten ontmoedigen, door steun en troost te zoeken bij de Almachtige liefde, die draagkracht kan geven als je Hem zoekt. Als je niet vraagt naar het verlangen van de mensheid en Hem niet zoekt laat Hij zich niet vinden. De mens blijft talen naar God, dat is verlangen naar Liefde.

Henk Haen, Udenhout

KERKAFBRAAK MET SUÏCIDALE TREKKEN

De katholieke kerk is de afgelopen maanden in het nieuws geweest, positief en negatief. De Nederlandse Jezuïet Frans van der Lugt verwierf alom bewondering toen hij op zijn post bleef in het Syrische Holms en werd vermoord. Een andere Jezuïet, paus Franciscus, baart al langer opzien door zijn optreden, een combinatie van gewoonheid, pastorale bewogenheid en opgewektheid. Katholieken hebben hoge verwachtingen, misschien te hoge.

Er is ook ander nieuws vanuit de katholieke kerk. Na alle verhalen over seksueel misbruik door Nederlandse priesters en religieuzen blijken ook twee inmiddels overleden bisschoppen hun gewijde handen niet hebben te kunnen thuishouden. Met een voor hem ongewone felheid zegt Jezus: wie een kind dat in hem gelooft aanstoot geeft, kan beter met een molensteen om de nek in zee geworpen worden.

De bisschoppen Eijk en Wiertz hielden het seksueel misbruik van een collega en van een voorganger verborgen, terwijl je er donder op kunt zeggen dat het vroeg of laat naar buiten komt. Wijzer – en ook fair tegenover hun slachtoffers – is: het zelf meedelen. De bisschoppen zijn verder allesbehalve een toonbeeld van christelijke onderlinge liefde. Zie hun gekrakeel over het uitnodigen van de paus. Kardinaal Eijk kwam in botsing met zijn voorganger in Utrecht en zijn opvolger in Groningen. Eijk’s optreden laat vaker een spoor van vernieling na.

Erger dan dit gebrek aan realiteitszin en onderlinge christelijke liefde is het gebrek aan pastorale bewogenheid bij de meeste bisschoppen. Woorden van de profeten komen boven: “Wie over het volk moeten waken zijn volslagen blind, zij missen elk inzicht, zwakke schapen laten zij niet aansterken, zieke schapen genezen zij niet, het verloren schaap gaan zij niet zoeken. Integendeel, hard en zonder mededogen treden zij op.” Geen wonder dat veel gelovigen de katholieke kerk de rug toekeren en elders hun heil zoeken. De conclusie dringt zich op: het beleid van de meerderheid van de bisschoppen is meer kerkafbraak dan kerkopbouw, vertoont suïcidale trekken.

Hoe heeft het zover kunnen komen? Het antwoord is te vinden in het Vaticaanse benoemingsbeleid. Sinds veertig jaar zijn de meeste bisschoppen minder geselecteerd om hun pastorale houding en hun vermogen tot samenwerking dan om hun orthodoxe instelling en volgzzaamheid tegenover Rome.

En dan treedt er opeens een paus aan met een uitgesproken pastorale bewogenheid en een talent voor samenwerking. Plotseling ontstaat de paradox dat bisschoppen, zoals gezegd niet benoemd om hun pastorale en coöperatieve instelling, door de nieuwe opperherder “links worden ingehaald” en geconfronteerd worden met een al lang niet meer vertoond enthousiasme voor een paus bij hun gelovigen. De grote vraag is hoe deze situatie zich de komende tijd zal ontwikkelen.

Wim van Harmelen

em. theologiedocent en parochiepastor, per e-mail

KRACHTEN VAN DE BASIS

Elk jaar wordt één zondag uitgeroepen tot roepingenzondag. Maar heel het jaar vraag ik me af, op welke wijze onze kerk zich zó kan presenteren aan jongeren, dat die inderdaad een gevoel van roeping bij zich kunnen voelen opkomen.

Elke schoolopleiding biedt hun een waaier van mogelijkheden om zich een plaats te verwerven in de samenleving. Welk perspectief biedt de kerk aan

de jonge mens? De functie van pastoraal werker of werkster is haast afgeschaft; de rol van de vrouw in de kerk raakt steeds verder gemarginaliseerd. Voor de jonge man blijven de functies over van diaken en priester. Diaken als permanente functie, of ‘transeunt’ op weg naar priesterschap. Onze kerkelijke wereld biedt geen ruimte voor promotie of carrière; het beeld van haar priesters is ontluisterd, haar eigen beeld is schimmig. In het leven van een jonge mens is bovendien ieder weekend zozeer gevuld met activiteiten, dat alles wat in een kerk gebeurt daarbij verbleekt. Je moet dan een heel grote idealist zijn, om hierin jouw roeping voor je hele leven te zien. Wat voor ideaal biedt de kerk hen?

Geloof ik dan nog wel in de kerk? Ja, omdat ze al vele eeuwen heeft overleefd; ja, op voorwaarde dat ze de krachten van de basis oppakt, en alle energie zet op het vitaliseren van lokale gemeenschappen. En daarbij hoort noodzakelijkerwijs ruimte voor jeugd en jongeren, en voor alles wat de eigen gemeenschap op kan brengen in samen vieren en samen werken. Met een kerkelijke leiding die het geloof van mensen, jong en oud, daar herkent waar ze leven en geloven. Die toekomst wens ik onze kerk van harte toe.

Gerard de Wit

pastor

IN BEKORING

Graag wil ik (vele jaren lid) enige opbouwende reactie geven op het artikel over het Onze Vader in de rubriek ‘Op de keper’ (*Mariënborg Magazine, juni, blz. 7*). Ik wil verwijzen naar het boekje “Hoe bidden wij het Onze Vader?” van Seef Konijn. Hij vermeldt dat Latijnse kerkvaders soms wat toevoegden, bijv. “Leid ons niet in een bekoring – die wij niet kunnen dragen”. Misschien heb ik iets bijgedragen aan de meningsvorming. Een ander voegde toe: “Sta niet toe dat wij in bekoring worden geleid.”

K. van Galen Last, Amsterdam

EEN ANDER JOODS GELUID

Mr. Jaap Hamburger, voorzitter van de stichting 'Een ander Joods geluid' en bestuurslid van de stichting 'The Rights Forum', was aanwezig bij de demonstratie tegen oorlogsgeweld in en om Gaza die in juli in Rotterdam werd gehouden. Hij had daar een toespraak willen houden maar daar kwam het niet meer van. Daaruit documenteert *Mariënborg Magazine* in het onderstaande enkele belangrijke passages. – Redactie

Ik betreur het, dat ik moet zeggen: een *ander* joods geluid. Want ik vind, zonder dat ik het iemand op wil leggen, dat protesteren tegen de slachting in Gaza bij uitstek een joods geluid behoort te zijn. Dat juist joden voorop behoren te lopen om te demonstreren als er onrecht wordt voltrokken aan een volk, aan het Palestijnse volk!

Hoe komt het toch, dat Israëlitische regeringen en ook de joodse instanties in Nederland niet kunnen begrijpen, wat voor iedereen duidelijk kan zijn: dat Israël en Palestina een gedeeld en gezamenlijk belang hebben bij een onafhankelijke, aaneengesloten en levensvatbare Palestijnse staat? Israël hoeft dan niet langer bezetter en onderdrukker te zijn, zoals nu, Palestijnen hoeven zich niet langer te keren tegen hun bezetter. Twee volkeren, twee staten, hoe moeilijk kan dat zijn? Daarom, ik zeg het met nadruk, dit is in mijn ogen geen pro-Palestijnse en geen anti-Israëlitische demonstratie, want de verschrikkingen die Gaza nu dag in dag uit treffen, druisen in tegen het belang dat ook Israël heeft bij een stabiele situatie. Daarvoor zijn beëindiging van de bezetting en de stichting en volmondige erkenning, ook door Nederland, van een Palestijnse staat, misschien niet voldoende, maar wel een absoluut noodzakelijke voorwaarde.

Dat was zo al in 2008 toen Gaza werd aan gevallen, in 2012 toen Gaza werd aangevallen en het is onverminderd zo, nu in 2014 Gaza weer wordt bestookt. En hoe! Wat is dat toch, dat onvermogen om kritisch te kijken naar wat de staat Israël doet? Wat is dat toch, militaire agressie presenteren als zelfverdediging? En waarom zouden Palestijnen dan niet recht op zelfverdediging hebben? Ook door joodse organisaties wordt wereldwijd geprotesteerd: er zijn veel voorbeelden te noemen. En ook in Israël zelf wordt geprotesteerd. Honderden inwoners, waaronder veel professoren, hebben zich in een wanhopige en woedende brandbrief gewend tot de Europese instellingen in Brussel met de noodkreet: *stop ons land!* Ruim zesduizend Israëli's protesteerden in Tel Aviv.

Er is een bezetter en er is een bezet volk. Er is een tot de tanden gewapend, goed getraind leger dat al zijn verschrikkelijke en verderfelijke kunnen uit de lucht, vanuit de zee en over land loslaat op dodelijk angstige burgers, die geraakt worden door 'precisiebombardementen'. Bombardementen die zo fantastisch precies zijn, dat er tot nu toe meer dan 1000 Palestijnen zijn gedood, en meer dan 6000 gewond. Ja, maar 'Palestijnen worden tevoren gewaarschuwd'. Wat nu? Als ik u bel dat u weg moet wezen, omdat ik u anders kom vermoorden, en u bent er toch nog als ik er aan kom, dan ga ik niet vrijuit! 'Eigen schuld, dikke bult', dat principe kent het internationaal recht niet. Ik blijf verantwoordelijk, het maakt van mij niet minder een moordenaar, integendeel, ik doe het dan met voorbedachte rade! Wat een absurditeit!

Met de raketten die uit Gaza worden afgevuurd, kunnen moeilijk precisiebombardementen worden uitgevoerd, maar die zijn net zo goed verderfelijk, en bedoeld om mensen angst aan te jagen en hun leven te ontregelen.

Zijn de dood en de verwoesting in Gaza niet om aan te zien, de leugens van de Israëlitische leiders zijn niet om aan te horen.

Goudkorrels

Het christendom is rijk aan beelden, overleveringen en regelgeving. Dat is een belangrijke kant van ons erfgoed, want zo gaat er niet gauw iets waardevols verloren. Van de andere kant bestaat het gevaar dat je als pasgeboren hummeltje bedolven wordt onder een berg verleden die verstikkend kan werken, zodat je niet eens meer aan je eigen **Bert & Ernie** toekomt. Die massa aan verleden is als een doolhof waarin je kunt verdwalen en in

angst begint te schreeuwen: 'Ik wil eruit! Ik wil onbevangen hier en nu leven'.

In deze opstandige bevrijdingsroes leven veel katholieken. Zo lijkt het kerkelijk verleden op een berg drijfzand. Het is de kunst om als een goudzoeker die hele berg met je gezond verstand bij beetje te zeven en in de wiebelpan nauwgezet al het onbruikbare overboord te kieperen. Zo kan men de glinsterende goudkorrels ontdekken om die als bruikbare schat voor ons hedendaags denken en doen om te smelten.

Dat geldt voor de meeste bijbelverhalen en sprookjes die allemaal een kern van waarheid bevatten. Het paradijsverhaal: je staat kwetsbaar in je blootje; bescherm je lichaam en geest tegen schadelijke invloeden; ga als redelijk wezen zorgzaam met ons ruimteschip Aarde om – zegt ook de onlangs overleden Nederlandse ruimtevaarder Wubbo Ockels – anders is het met ons gedaan. De wonderbare broodvermenigvuldiging is de uitvinding van de voedselbank. Jezus reikt de verdrinkende Petrus de reddende hand. Dus, een bootvluchteling laat je niet in de steek. En zelfs Sinterklaas bestaat écht in alle vormen van blij makende liefdadigheid. En oma is lief en krijgt graag bezoek. Maar stuur een klein meisje niet alleen door het bos van de grote samenleving, en zeker niet met een rood mutsje op. Want een of andere deugniet ziet haar al vanuit de verte aankomen. Dan moeten speurders erachteraan om haar veilig te stellen.

Als we zo de goudkorreltjes uit de lange traditie hebben opgevist en blootgelegd, kunnen we ze weer met eigentijdse versiering, pracht en praal uitbundig aankleden. Dus kaal en saai wordt het dan zeker niet!

Leon Goertz

CARTOONIST

Voordat hij zich als professioneel cartoonist vestigde, had Thomas Plassmann (Essen, 1960) al geschiedenis en Duitse taal- en letterkunde gestudeerd en een opleiding tot schrijver gevolgd. Thans publiceert hij tekeningen in verschillende Duitse dagbladen en tijdschriften, over diverse onderwerpen, ook kerkelijke. Hij is gehuwd en heeft drie kinderen.

© Ned.vert. Mariënburg

